UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Qvartvm Et Qvintvm Codicis Libr. Praelectiones / Additionibvs Philippi Decii ...

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Ne filius pro patre, nec pater pro filio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95990

Visual Library

tia. ⁊ dic q̃ ibi dictũ Bar. itelligat de rebꝰ ifantũ. ⁊ furiosoꝝ. ⁊ alioꝝ id genꝰ. mõ autẽ de ꝓsonis. ⁊ ita loquitur Jo. de lígna pteaile. trac. de repsal. parte. j. q. ij. prin. Celius.

a ¶ Perusinos. Adde Bal. in. l. si in aliquã. ff. de of. pcõ. Nu. ro. in l. si finita. §. si de vecti galibꝰ. ff. de 12 dã. infe. Bal. in. l. ciues. j. õ ap. i. c. i. a ô for. fide. ⁊ iauf. ões peregrini. j. cõia de succes. vbi ôt no. ar. q̃ adue ne ⁊ peregrini ⁊ bõa eorũ nõ possunt capi p represalijs ciuitatã. ſz Bart. ibi melius loqui videtur.

b ¶ Verba. Bart. Z i. l. puinciales. ff. de xb. sig. ſz ad hec adõ Bal. i. l. ſz ⁊ reprobari. ff. de excu. tut. ⁊ in. l. 13 siue possidetis. j. de pb. ⁊ Bart. in trac. repre. in. j. q. vii. q. principalis.

c ¶ Vulnerauit. limita, nisi debitor se telo ôfendisset ſm Bal. i. l. si (vt allegas) j. de sica.

d ¶ Ciuis. Adde Imo. in rub. ff. solu. mat.

e ¶ Punianꝭ. Ad de Bal. i. l. ertat. in prin. ⁊ in fin. ff. quod met. cau.

qui sub ea sunt, ⁊ sufficit gnalis citatio in facto generali: vt in. c. humilis. de maio. ⁊ obe. p Inn. facit qõ no. in. c. i. de postu. prela. ⁊ in. l. nõ potest dolo carere. de regu. iur. Itẽ q̃ Bar. ôt de infante ⁊ furiosoſ, videſ fallum. cũ indefensi nullã iniam patiãtur: vt. l. neq̃z. de in ius vocã. l. per quã possit singuſr grauari, scilicet cõplerſue cum alijs. puta conferendo circa collectã imponẽdam pro debitis, sic pro eorum rata: vt l. i. §. quibus. ff. qõ cuiusl. vniuer. no. in gl. hoc ſz Jac. de bella per. Jo. and. vt. s. ⁊ ita teneo, sed mirum est quod Bart. dicit quod contra eos qui non possunt in ius vocari, non extenduntur represalie: quomodo ergo dicit q̃ extenduntur contra predictos: videtur enim sibi ꝓſi contrariari. ¶ † Sed hic dubitatur de alio. pone quod concesse sunt represalie contra perusinos. ⁊ vtrum intelligatur adiectum ciues ⁊ communicatores, an vero intelligitur absolute, ⁊ significent solam naturalitatem eorũ qui originarũ sunt, hoc est vtrum ponitur pro specie specialissima, que est origo, an pro omni genere ciuiũ: dicit Bartolus, quod pro omni genere ciuium, qñ munera soluunt simul: ⁊ allegat quod idem dictum est homo florentinus, ⁊ municeps florẽtinus. allegat. l. i. ad municipales. ⁊ de excusa. tuto. l. sed ⁊ reprobari §. amplius. tu dic qõ hec verba absolute posita, naturalem locum significant tam ex cõmuni vsu loquendi, quam de iure: vt. l. prima. de tuto. ⁊ curato. da. ab his. secus si proferantur respectiue. id est respectu alicuius actus, in quo oꝝ vterq̃z participare: vt respectu muneris, ⁊ ita loquitur Barto. ¶ † In ista ergo materia represaliarum, que est valde odiosa in iure communi, stricte interpretabor. argu. §. de his qui ve. eta. impe. l. fin. ⁊. ff. de tute. l. qui habet. hoc verum, quando nomen appellatiuum resonat respectu alicui⁹ loci determinati in specie: ec⁹ si esset magis vniuersale: vt cũ dico homo pro uinctalis: nam tũc bene continetur municeps. propter latitudinem significatiõis prouincie. de verborum significa. l. prouinciales. ita tenet Rayn. Bartol. dicit ibidem, vtrobique opin. Rayn. est verior. ⁊ vnum scias, qõ iste qui derelinquit habitationem ppte ciuitatis, puta perusine, si habitat in eadem puincia. puta in tuscia, commoratur etiam senis, vel florẽtie: q̃ ab isto non dicitur deserta origo: secus si habitat extra prouinciam, ita dicit gloſſ. nota. j. de adop. l. in adoptionẽ. Bartho. alle. l. cũ in adoptiuis. sed scriptor errauit in scribendo. hanc tamen gl. ipse non tenet: sed tu teneas vbi tota prouincia est sub vno psidẽ: vt esset exemplũ in marchia ⁊ ducatu spoletano. ſiã homo nascitur ciuitati sue in specie sed prouincie nascitur in genere: sicut quis nascitur patri ⁊ auo: vt. l. post liminiũ. §. filius. ff. de capt. ⁊. l. assumptio. ad municip. si ergo quelibet ciuitas reducta est per se ad instar vnius presidis: tunc idẽ quod in ista prouincia: vt dicta. l. fina. j. de prescriptione longi temporis. in glo. Item scias,

b quod aduertenda sunt multum verba[b] statutorum: ⁊ de quibus personis loquantur. vt. ff. ex quibus causis maiores. l. recte. ⁊. l. si vero. §. de

14 vtro. soluto matrimonio. ¶ † Venio ad ministros. ⁊ certũ est quod iudices per suos ministros debẽt facere citationes, ⁊ reliquos actꝰ vt l. is cui. §. missus. vt in possessio. leg. ⁊ tamẽ ipsis principalibus possunt cõmittere capturam, quam faciãt sine vi: vt. l. miles. §. qui iudicari. de re iudicata. ¶ Sed queritur, si iste cui erat commissum fugientem debitorem vulne-

c rauit: ⁊ sic ipsum cepit, ⁊ iudici presentauit: vtrum ille tanquam spoliatus libertate, sit reducendus in pristinam libertatem: ⁊ videtur quod sic: quia inciuiliter est captus. ff. de regu. iur. l. non est singulis. In cõtrariũ videtur, qõ licet vulnerans puniatur de delicto: tũ ille nõ sit relaxandus, nisi soluat: vt. ff. qõ met. causa. l. non est verisimile. ⁊. ff. de fur. l. interdũ. §. qui furẽ. Prima pars est verior: in creditore p. l. ertat. secunda pars verior in publico officiali,

15 cuius delictum nõ debet obesse creditori. ¶ Ultio de personis, videam[a] de causis. ⁊ vt dicit gl. ff. de cõdi. ob tur. can. l. si ob turpẽ. cum se dicuntur ex parte ante. ⁊ iste sunt due: vna ppia in rerũ natura. i. debitũ: secunda posterior ⁊ immediate. i. iustitia denegata. ¶ Circa primam causam quero, quale debitum esse debeat hoc: R. ii. tale q̃ sit debitum de iure gentiũ. nam hoc solum licet per pugnam probꝰ qui: q̃ hoc solum habet naturalem equitatẽ: secus ergo si sit de iure gentium indebitum, puta ex iniusta sentẽtia, vel cibrographo post biennium: vel ex aliquo iniusto statuto: vt. l. cum amplius. ſz ista natura. de re iudi. facit quod no. Inn. extra de immu. eccle. c. quia plerique. Secundo sequitur videre de ordine: ⁊ dicunt doct. quod requiruntur monitio super iustitia facienda, ⁊ comminatio de represaliis concedẽdis. debiti etiã probatio, ⁊ ad ipsas concedendas peripotia citatio. nõ enim debent ex abrupto cõcedi: vt. ff. de trãsa. l. cum bi. §. si pro tor. ⁊ valeret cessio, si falsum esset debitũ: quia tũc dicitur procedere ex abrupto, ⁊ per errorẽ: vt. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. ¶ Sed hic dubitaſ, si constat de iniustitia per statutũ illius ciuitatis circa quem: puta, qõ cauetur ibi quod nulli perusino ius reddatur in illa terra: nunquid requiratur monitio: dicit Bart. qõ non. Inn. autem dicit. aut petitur in faciendo, aut in precipiẽdo, aut in non faciendo, primo casu nõ requiritur: monitio, sedõ sic. ita no. ipse extra de pbdi. c. extirpãde. facit auf. cassa ⁊ irrita. de sacrosan. eccle. qõ est notandum.

16 ¶ † Sed hic queritur de tẽpore: quo tẽpore possunt represalie exerceri: dicit Bar. quod quilibet tempore feriato ad vtilitatem hominum: q̃ in executione non sunt ferie, vnde modo non litigaſ, sed litigatum petitur: vt extra de iudi. c. si. qõ est verum, nisi referatur questio de ipsis rebus: quia dicamus pertinere ad alium, quam ad eum contra quem sunt represalie cõcesse: tunc enim sequestrabitur vel tisdabitur, ⁊ in cognoscendo super debitur: quia sunt ferie. Si sint sunt ferie in honorem Dei ſm statutum vel consuetudinem illius loci: tunc cessandum est ab executione: nisi sit periculum fugẽdi, qualitate personarũ posset perpẽdi. vt no. ff. de fer. li. ¶ Sed quero, pone quod ciuitas facit iniuriam suo ciui, nec pôt aliter se iustare: nunquid poterit pugnam inferre: si quidem potest habere recursum ad superiorem: non aliter potest ciuitatem ⁊ dominũ suũ petere. text. est in. d. c. i. de vasal. qui contumax est. ¶ † Item pone quod

17 d ego sum ciuis [d] Perusinus ⁊ Florẽtinus: represalie concedunt in cõtra ciues florentinos, vtrũ ego includar: dicit Bartolus q̃ nõ. arg. l. i. §. itaq̃. si quis testa. lib. esse iussus. nã redundaret in iniuriam concedentis, cuius interest habere locupletes subiectos: ⁊ sic videretur statuere contra seipsum: qõ non est verisimile. vt. l. si pecũiã. §. sicut. ff. de pecu. lega. Item cum par sit affectio ciuium, non videtur pro vno statuere contra reliquum. argu. l. non solum. j. de vsu. ff. de ritu nuptiarum. ⁊. l. assidnis. j. qui potiores in pign. hab. ⁊ ad hoc. ff. de procuratoribus. l. si is qui duos. ⁊. ff. de pignol. obligatione generali. Vel posset distinguí in quo loco magis conuenerint. vt illi loco magis attribuant: vt. l. cum delaniotis. §. Sabinus. ff. de fundo instructo. ⁊ instru. lega. prima verior est, argumẽ. ff. de inofficio testamento. l. iij. vbi fuisset ille in culpa propria ⁊ certa. quia tunc non est dignus, cum comprehendatur in notis: ergo multo fortius ipse culpabiles. sed non obstat ratio Bart. quia interest ciues habere locupletes: q̃ in iure non interest cum delinquunt: vt. l. bona fides. ff. de positi. argumẽ. ff. de minoribus. l. ꝓpinia. et illi licet Bartolus in hoc dicat contrarium: quia nisi specialiter nominetur et. nostus non

18 includitur. ¶ † Restat videre qualiter represalie finiantur: ⁊ dico q̃ finita causa finitur effectus id est soluto debito: ⁊ si quid vltra pertinet ad manus eius, istud debet consignari coram publicis personis, ⁊ postea restitui: vt. l. ii. j. de bonis authoritate iudicis possidendis.

e ¶ Ultimo restat videre qualiter puniantur[e] abusẽtes represaliis: dicendũ est quod puniantur penis in hac authentica contentis, vt de etiã pro minima transgressione punitur fine iuris priuatione. vt in hac authentica, qõ intelligo, nisi error excusetur: q̃ in penis priuatiuis excusat error: vt not. in authentica habita in glos. nunquid non. in fine. ¶ Extra adde, quod si er delicto vnius alis fuit oppressum, an possint repetere a delinquente: ⁊ dic quod sicut fecisset qõ hensi, an possint repetere a delinquente: ⁊ dic quod sicut fecisset qõ solutũ pro eo. Item ⁊ interesse damni. vt not. in. l. secunda. de verbo. obligationibus. per Jacobum de are. ⁊ de negotijs gestis. l. nam ⁊ Seruius. ⁊ adde qõ no. j. de iure delibe. l. si a re. ⁊ adde quod dicam j. ti. j. l. j. ⁊ auf. habita.

Rubri.

¶ Ne filius pro patre, nec pater pro filio, ⁊c.

¶ Dictum est. s. ne affinis conueniatur pro affine, vel pro eo qui est causa affinitatis. Item ne mater cõueniatur pro filio, restabat videre an filius posset cõuenirí pro patre, vel econtra. vbi erat maior dubitatio: q̃ videtur vna persona: vt not. in. l. j. j. qui eta. lib. xi. ⁊. l. cum bitatio: q̃ videtur vna persona: vt not. in. l. j. j. qui eta. lib. xi. ⁊. l. cum scimus. §. si. de agrico. ⁊ censi. lib. xi. j. de libe. ⁊ eorum lib. l. ii. ad quam dubitationem remouendam ponitur rubrum ſm titu. hunc. Bal.

Pater

1 ¶ Pater non tenetur reddere pecuniam mutuatā filio emācipato.
2 Syndicus ciuitatis, an possit obligare ciuitatem, & singulas personas:
3 Statutum, quod pater teneatur pro delicto filij, an valeat: 4. §.
4 Statutum dicit quod pater teneatur soluere condemnationē criminalem filij, si filius sit condemnatus iniuste: quid iuris: & nu. 7.
5 Quid si pater non fuit citatus ad causam filij:
6 Pater, quando redigatur ad instar fideiussoris:
7 Quid si filius sit cōsiliatus in omnibus bonis, an habeat locum statutum, de soluendo eius condemnationem: 11.

¶ Lex prima.

Neq; ex eius. †Mutuatum filio emancipato pater reddere nō tenet: mutuatū vero filio in potestate in casu permisso non iussu patris tenetur pater reddere de pecunia. h. d. Adde quod not. & legi. ff. de minorib. l. denique. §. sed vtrum. In tex. ibi: neq; hic tex. positus repugnat aliud neq; quod est ibi, que est dicto redditiua. vnde ppo nitur & interponitur: neq; si contra senatusconsultum, quod est contra certos casus in certis casib: vt. §. ad macedo. l. zenodorus. Cogitur scilicet pater. Quapropter, hic loquitur patri eius, qui pecuniā accepit. Extorta, dicit glos. suasionibus. vult dicere quod fuit inductus dolo malo. & hoc equiparatur errori: a quoad cōdictionē indebiti, q̄ est not. dignum. vnde simplices homines circumuenti reputantur tanquam errantes, quod no. ¶ †Modo in ista. l. aliqua dicam circa huius. l. generalitates. & primo quero, b quia dicitur in toto titulo q̄ alius pro alio non cōuenitur: nunquid syndicus c ciuitatis posit obligare non solū ciuitatem, sed singulas personas, si hoc habet in mandato ab alijs q̄ ciuitatē regunt: Bartolus tangit hoc in materia repesaliarum. & in. l. iiij. ff. de re iud. & dicit q̄ iste syndicus factus ab alijs q̄ habent potestatem legis condende, habet vim legis. vt. ff. de publicanis. l. Cesar. & l. pe. de donatione inter virum & vxorem. si ergo statuentes habent ius statuendi, sicut expresse facere possunt statutum q̄ singuli possunt capi pro vniuersali debito: vt. C. de omni agro deser. l. j. lib. xi. & §. quibus modis pignus tacite contrahitur. l. satis. & de principio. l. fin. lib. xij. & ita hic possunt statuere d tacite: vnde iste syndicus eo ipso d habet vim legis condende scōm Bartolum. sed hoc non videtur. q̄ istud mandatum non est factum animo legis cōdende. e nec est ea forma propositū, deliberatū, & cōsultum vt. ff. de legib. l. j. & §. de legib. l. humanum. vnde qua mente aliquid fiat animaduerti conuenit. ff. ad exhiben. l. pennle. hoc video in pretore, qui potest facere edictum, quod non obstent ferie. f tamen si non precedente edicto pronuntiat die vel tempore feriato, sententia non valet. vt. ff. de feriis. l. prima. facit quod not. §. que sit longa consuetudo. l. n. & hoc verum, nisi per statutum detur alia forma. legis condende, alia syndicatibus fiēdis. vt est in hac ciuitate. forma enim seruanda: vt. l. constitutionibus. ff. ad municip. de iure fis. l. certa forma. lib. x. ff. mandati. l. si quis pro eo. de electionibus. c. quia propter. de verborum obligatio. l. qui Rome. §. Flauius. cum similibus. ideo primo debet precedere statutum: secūdo debet fieri syndicatus. ad hoc vt singuli singulariter teneantur pro vniuersali debito. §. quilibet insolidum. Ad contribuendum autem in collecta secūdum vires patrimonij, non est dubium quod quilibet tenetur: vt not. de adu. diuersorum iudiciorum. l. sancimus. ¶ †Secundo reuoco in g dubium, nunquid valeat statutum g quod pater teneatur pro delicto filij: breuiter glo. ordi. dicit quod sic h. §. de decre. decurio. in rubrica. quod est verum in pena pecuniaria: quia ad hoc potest se obligare per pactum, ergo per statutum: vt nota. ff. de regulis iuris. l. nec ex pretorio. & ff. de pact. l. non impossibile. secus in pena corporali: vt xiij. questione quinta. c. cum homo. in gl. ¶ Tertio quero i, vtrum hoc statutum intelligitur de delicto commisso intra territorium, aut vbicunque locorum: & videtur quod vbicunque. cum in statuto non distinguatur locus: vt. ff. de ritu nuptiarum. l. palam. §. finali. Barto. in tracta. repesaliarū. in quarta. q. preualet. dicit quod intelligit solum de delictis commissis intra territorium statuentium: vt. l. cum vnus. §. is qui. ff. de bonis authoritate iudicis possidentis. & in. c. vt animarum. de constitutio. libro. vj. verum dicit, sed leges quas allegat parum faciunt. nam. l. cum vnus. §. is qui. loquitur quando de facto aliquid non extenderet in territorio alterius: vt missio in possessionem licet in alieno immittere: vt. l. sicuti. §. aristo. ff. si seruit. vendicetur. Item capitulo vt animarum. loquitur vbi in principali nō reperitur quod delictum sit punibile: & ideo melior allegatio est, q̄ vbi k delinquunt extra territorium, consideramus ius commune k, quod nō extendit radices obligatōis in patrem. ¶ † Quarto iurta hoc l dubitari posset de simili questione: dicit statutum, instrumenta vbi est precepti quarentigie, mandentur executioni viso instrumento, & m citatione non premissa. nunquid habet locum in instrumentis factis extra territorium: & videtur quod non: quia exorbitat a iure cō-

a ¶ Errori. Adde gl. in. l. si quis in tantā. §. vnde vi. & ibi Bart. in ver. quero quid si credens.
b ¶ Primo quero. An vniuersitas possit obligare singulas personas per syndicum: Vide Bar. in. l. ciuitas. ff. si cer. pet. And. Barb.
c ¶ Syndicus. Sed an pro debito patris possit fieri missio in bona p
l munis: & ideo restringendum. tu dic l contra. q̄ ceu data filie pro
pcedere ordine pretermisso, est quidam ordo dote. vide Bald.
irregularis, nam ordo est nō seruare ordinem per illum text. q̄d
in talib: sed quātū ad ordinē inspicimus locū not. in. l. rem quā.
m iudicij. siue loquamur de ordine, pcessus m siue d §. de iure dot.
¶ Eo ipo. Dan. de ca. in l. iiij. §. j.
ff. de re iudi. & plenius in. l. ciuitas. ff. si cer. pet. transit cum Bald. hic per rationes Bal. & Ly. in. l. iiij. in prin. hic alle. sed certe Bal. hic non videtur firmare opi. istam contra Bart. & ideo veram puto sententiam Bartoli.
e ¶ Condende. In contrarium faciunt no. in. l. pe. §. de do. inter virum & vxo. & in. l. Cesar. ff. de publicanis. alle. per Bar. & vide Pan. de ca. in. l. continuus. §. cum quis. in fi. ff. de verb. obli.
f ¶ Ferie. Ho. glo. in. l. j. in verbo derogare. ff. de fer. sed ride q̄ pretor non poterat condere. l. contraria iuri cōmuni. derogādo feriis. l. formam. §. de offi. pref. preto. oren. & illi. nec alius inferior a principe. vt plene per Doc. in. c. fi. de of. archi. licet pretor leg. fic, vt plene in. l. j. ff. quod quisq; iur. & contra Bal. est casus in. l. fi. §. de legi.
g ¶ Statutum. An valeat statutū q̄d pater teneat pro delicto filij: vide Bal in. l receptitia §. de cōsti. pe. & in. l. fi. §. j. in vltri. col. §. de vsu. rei in. & q̄d dixi post Bar. in. l. stichus. ff. de pec. leg. & hic adde Bal. in rub. §. res inter alios ac in. j. col. & in. l. si quis in tantam. §. vnde vi. & ibi dicit, q̄ cōtra est ius naturale. sed tamen valet. & facit ad. q. de qua per Bal. in. l. Sancimus. §. de penis. vbi querit an valeat statutum quod illi de domo teneantur pro consorte. & hic adde Bal. in. l. si filius. §. de bo. proscri. & in. l. dotis. per gl ibi. §. de iure dotium. & per l. j. §. de decre. decu. li p. quod valet statutū quod filius teneat ad debita patris, etiam si non sit eius heres. dat tamen ibi remedium. Cum Bal. hic, & in. d. rub. §. res inter ali. ac. trāsit Pet. de Anch in. c. canonum statuta. in ver. vlterius scriptum est lege diuina &c. extra de cōsti. vbi refert cōsuluisse Bal. & tenuisse statutum floē. quod propter homicidium omnes de consortoria teneantur. valere. & quod valeat statutum quod vnus teneatur pro alio: firmat expresse Bart. in trac. repesaliarum. in. iij. q. v. q. princip. per text. in. l. j. §. de omni agro deser. lib. xi. & per. l. fin. §. de principi. lib. xij. & l. satis. §. in quibus cauſis pig. tacē. contrahitur. & refert Bal. hic. Barto. tamen videtur tenere contra in. l. hi penes. §. de agri. & censi. lib. xi. intellige quod loquitur quando sine causa tale statutum fieret: secus si cum causa, per id quod no. in c. ij. de cōsti. & c. sine culpa. de regu. in. in. vj. & Barto in prae. ff. contra Barto. tamen in. d. trac. tenet Bald. in aut. sed omnino. §. ne vxor pro marito. post Jac. de bel. adde Jmo. & que ibi dixi post eum in. l. cum filius. ff. de verborum obligatio. & Bal. in. l. si qua ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Et quod valeat statutū quod pater teneatur pro delicto filij, videtur casus expressus in. c. secundo. in versi. secundum consuetudinem. extra de delic. pue. & ibi p Angelum de butr. qui ad hoc alleg. Lud. roma. in. l. si filio. la. ij. in fine illius. l. ff. soluto matrimonio. & hoc etiā tenet Bald. in. l. de quibus. ff. de lectib. vbi tenet quod valeat cōsuetudo quod villa teneatur pro facientibus furta. & per dictum. c. secundū. de delic. pue. limit oetiā hoc non procedere in filio pupillo. & valet statutum quod dominus teneat pro familia secundum Bartolum, in. l. i. §. familie. ff. de publicanis. non tamē valeat statutum quod pater priuetur feudo ex delicto filij secundum Baldum in. l. prima. §. de his qui pe. no. & dictam glo. hic alleg. in rub. de decre. decu. sequitur Bal. in. l. si filio. la. ij. ff. fol. matri. & in. l. ij. ff. si ex nora. cau. aga. & in. l. lex cornelia. ff. de vulga. & pupil. & Alb. in. j. parte sta. q. lvij. & q. lxi.
g ¶ Statutū. Vide Pet. de anc. in. c. canonū statuta. in ver. iurta predicta ꝛro, si statutū. &c. de cōsti. vbi tenet dictū Bal. hic. & idē Lud. in. d. l. si filio. la. ij. ff. fo. ma. & Sal. in. l. si filiusfami. §. eo.
h ¶ Quod sic. An valet statutū q̄ pater teneatur pro delicto filij: vide Bal. in. l. j. de cōsti. pec. & l. ij. ff. si ex nora. cā aga. gl. in rub. §. res inter alios acta. And. Barba.
i ¶ Tertio quero, An ꝓprehēdat delictū extra territoriū. vide Jo. de Jmo. §. l. lxxj. vbi alle. hoc dictū Bal. Statuto cauet q̄ pater teneat ex Sctu filij, q̄ Sꝛit extra territoriū. ad hoc alle. alia iura. vide ibi. & an ꝓprehēdat bastard: in isto statuto, vide Jo. an. in additio. Spe. in ru. q. fi. sint legi. vbi tꝫ q̄ nō tenet pro puero. tꝫ pro simplici naturali nato ex cōcubina sic. contra tꝫ do. Jo. in. l. Lucius. §. ꝛ. l. ex facto. §. si quis. ff. ad trebellia. vide omnino. And. Barb.
k ¶ Jus commune. Adde. d. c. vt animarum.
l ¶ Tu dic. Sequit Pe. de anc. in. c. canonum statuta.
m ¶ Processus. Ho. per Bal. in. l. i. in vlt. dicto. de confes. in. l. secunda. ff. quēadmo. test. ape. & Pan. de ca. in. §. sententiam. hic alle. sequitur hoc dictum. scripsi post Bar. in fi.

a ¶ Executionis. Vide l.u.ro.ff. ce.l.vbi ōz q̃ vbi postulatur execu tio seruaꝫ cōsuetudo illius curie. vide ibi alleg. l. missi. And. Barba.

b ¶ Quinto. Sequitur Paul. de ca.i.l.a diuo pio. §.i.ff.de re iudic.

c ¶ Nō facti. Ad hoc facit. l. palā. §. que in adulterio.ff.de ritu nu.

d ¶ Notoriū. Vis Bal.in.l.cines. §. de app.⁊ Jo.an. in. c. romana. de sen.excō.i.vi. Jnno.in.c. fraternitatis.ō fri.⁊ male.extra.

e ¶ Filij. Vide p Sali.in.l.si filius. §.eod.

f ¶ L. i. fin Cyn. ibi in fi.intelligit q̃ in casu illi. l.requireret citatio.

g ¶ Dāno. Sed cauē.q: lucrū radicatū ōz dānū.l. si amplius.§.i.⁊ ibi gl.⁊ doc.ff.de le. j.cum sim.

h ¶ Repetat. Ad de Bar.in.l.cū filius.de ver.obl.⁊ Sal. in.l.si filius. §.eod.

i ¶ Astringit. Vide Bal.in aut.ex testō.in ver.gbus modis, ⁊c. §. de col.

k ¶ Silentiū.facit ter.in.c.fi.de offi. arch.⁊.c.Jn presentia.de prob.in vlt.verbis:q: sup hoc fundaꝫ.in cōtrariū facit.l.fi.ff. vt lite pē.quā ad hoc alle. Bart.in l. si expressim. in vl.col.ff.de ap.

l ¶ Ex contractu. Jntellige tamen, vt.l. p herede. §. si quid tamen. cū glos.ff.de acqui. hered.

a de ordine executōis.ª vt.l.ij.quēadmod.testa. ape.⁊.j.de erac.tri.l.missi opinatores.lib.r.ad hoc facit,q̃ no. Bart.in.l.a diuo.§.sentētiā.ff. de re iudi. ¶ † Quinto ᵇ quero,quid si in loco executōis nulla pōt opponi exceptio quātū cunq̃ peremptoria: nūquid si instrumētū est factū extra territoriū.poterit opponi exceptio, attento iure cōmuni,⁊ poterit fieri probatio? Rūdeo sic,q: hoc pertinet ad decisionē cause, ⁊ ideo inspicimus locum in quo fit cōtractus, vbi viget ius commune, si aliud nō appareat. ⁊ hoc per regulam traditā per oēs docto.§.de sum.tri.l.cunctos populos. ¶ † Sexto queriſ dicit statutum q̃ pater teneatur soluere crimi nalem cōdemnationē filij: modo ponamus q̃ filius est cōdēnatus iniuste,nō tamen ex pba tis,sed ex cōtumacia,q̃ro nūquid pater tenea tur:⁊ videt q̃ nō: q: intelligit clausula si iniste fuerit cōdemnatus,⁊ non per iniuriam: vt.ff. de eniс.l.si per imprudentiam. Contrariū est verum:q: vbi lex non factum,sed fniam notat, verbis legis debemus esse cōtenti.vñ sufficit filium condēnatū esse.Mā iste pater est loco fideiussoris iudicatū solui:vñ cōtra eū sicut cōtra filiū sentētia transit in rē iudicatā. facit q̃ no.ff.fo.mat.l.si filio.la.§.⁊.ff.de nox.l.⁊ si cōdēnatus.Sed dubitari pōt, vtrū filius sit primo executiendus , q̃ pueniat ad patrē:⁊ videt q̃ sic.q: ex quo redact᷑ est ad istar fideiussoris. in cōtrarium facit q̃ nō.ff.de exc.tu.l tria one ra.Bar.dicit q̃ qū pater tenet de peculio trū, nō est necessaria discussio filij:secus si insolidū vt ipse no.ff.de ver.ob.l cū filius.in princ.⁊ est rō subtilis:q: cū actio de peculio sit eadē actio numero, puta iudicati de peculio , nō pōt intelligi quō sit fideiusso: in ipsa, sed extēsiue tra hit ad patrē ipsa principalis actio:ꝫ qū actio qua tenet pater est alia numero,⁊ est ex appēditijs prime actionis,hic bene potest intelligi quid principale,⁊ quid accesso:ū sit. ¶ † Sed quid si iste filius nō est cōdēnatus:sed est noto rium:nūquid hoc habet pro fnia : Respōdeo non:q: statutum sententiam notat , nō facti ᶜ euidētiam : quinimo vz fnia cōtra notorium ᵈ vt.ff.de ritu nup.l.palā.§.fi.in verbo absoluta. ⁊ q̃ nō.ff.de fur.l.is cuius ope.§.i. ¶ † Item dubitaꝫ de alia q̃ōne magis difficili. Statuto canet q̃ si filius ᵉ cōmiserit maleficiū, pater teneat soluere cōdēnationē: mō cōdemnatus est filius patre nō citato , queriſ an contra patrē fiat executio, an vero sit agendū contra patrē condictione ex.l.⁊ denuo probando maleficiū: dicit Bar.q̃ ista pena que imponiſ patri, venit in cōsequētiam pcessus facti cōtra filium: ⁊ ideo si filius fuit cōuictus: vel sponte cōfessus,vel illegitimis tormētis:vt.ff.de pba.cum probatio.pater patiſ executionem:nec pōt de innocentia filij replicare.q: debuit facere ante fniam:vt not.in.l.ij.ff.si ex nox.cau.aga.si autem filius est cōdēnat᷑ ex sola cōtumacia , hoc nō nocet patri:vt.ff.de appel.l.si prolusorio.§. quotiēs. Jd etenet.ff.ad sillan.l.in cognitione. vbi gl.notabiliter dicit,q̃ iste ad quē peruenit ex cōsequētia iudicij; tacite videtur esse reus primi iudicij: sed si tu hoc ponderas , ergo est citandus : vt.ff.de minorib.l.etiam.§.fi.tamen ipse dicit q̃ nō est necessaria citatio: q: reducitur ad istar fideiussoris iudicatū solui. Videte,interdū agit de pindicio ordinis:tūc non est dubium.quod sufficit ordinē seruari,etiam non citato eo ad quē ex ordine peruenit: vt.§. de aduo.diner.iudi.l.j.ᶠ ⁊.ff.de bo.autho. ind. possidē.l.cū vnus.in ratione sui : interdum nō agit de lite ordinānda,sed decidenda , ⁊ tūc aut est necesse quod fuerit citat᷑ antequā delictū de nouo probet:q: sub duabus cōditionibus lex loquitur.scz si deliquerit:⁊ in hoc requiritur veritas probationis.⁊ si cōdemnatus fuerit:⁊ cum loquatur sub duabus cōditionibus copulatiuis, requiritur assistētia vtriusq̃:vt.l. si is qui ducēta.§.cum ita.⁊.§.vtrū.de rebus dub. ¶ Si tu vis defendere Bart.considera.quod quedam pene veniunt in consequētiam iudicij:⁊ tunc sufficit vnum iudicium:quedam veniūt in consequentiam criminis.sicut delictum opē ferentis,vel sydici nō denūtiantis:⁊ tūc requiritur duplex iudicium:⁊ per consequens probatio: vt ff.de adult.l.denuntiasse.§.queritur.⁊ no.per Ry.qui accu.nō poſ.l.j. hoc probatur:quia nos videmus q̃ cōdemnata muliere in quinque lib.sine alio processu aufertur dos viro secūdum vnum intellectum, qui est in.l quinq̃ legib.ff.de bo.dam.est verum quod.l.i.C.vbi caule ni.quam alle.Bar.loquitur in lucro auferendo , non in damno ᵍ qua fringendo. ¶ Jtem in actione de peculio.quod fuit executio contra patrem est,quia precedit factum patris peculium assignātis. Jn.q. autem proposita nō inuenitur factum vel culpa paterna. ¶ † Modo revoco in dubium.quādo pater redigitur ad istar fideiussoris: Respōdeo,quando eius solutio liberat principalem:dens si in vno tenetur: alius in alio:sicut in statuto Flor.vno committēte homicidium.illi de casata tenētur ad mille , nam vbicunq̃ ite qui punitur propter delictum alterius nō liberat principalem:non poterit intelligi esse fideiusso.vt.ff.de inter.act.l.qui seruum. ¶ † Item dubito, nunquid filio confiscato in omnibus bonis,habeat locum statutum de soluendo eius cōdemnationem:⁊ dico quod nō,imo tanquam filius esset mortuus,pater retinet omne peculium,⁊ filius nudus egre lat:vt no.§.de bo.dam.l.si filius.⁊.ff.de mi.l.ij.§.sed vtrum. ¶ † Ite dubitatur,an cū pater soluat cōdemnationem pro filio:repetat ᵇ ab eo:gl.dicit quod nō in.d.§.sed vtrum.⁊ est gl.no.quod est verum.q̃ pater soluit ex suo facto:puta de peculio cōcesso filio,vel quādo pa ter soluit tanquam de re filij;puta q: statutum astringit patrem ad legitimā consignādam:si vero soluit alias animo repetēdi : bene repetit,sicut quicunq̃ dānificatus propter delictum alterius.vt.de verb.obli.l.ij.§.fi.tetigi.§.de cōdi.iūde.l.ea que.Vltimo id quod recit Bart de cōtumacia.confirma per gl.or.no.instit.de nox.§.fi.et omnino vide:⁊ adde.l.ij.§.fi filius.ff.quod quisq̃ iuris.

¶ Lex secunda.

NE contra, Filius,vt filius nō tenetur p patre gesto.h.d.⁊ ideo agēs cōtra filium ex persona patris debet facere mentionē quod sit heres : alias libellus est ineptus:vt no.in.l.si cum dotem.§.trāsgrediamur.ff.sol.mat.Modo fit formari libellum negatiuum peto me nō inquietari:quod Lin.no cant filetium ᵏ imponi.sic.§.qui bo.ce.pos.l. iij.⁊ de il.leg.l.Lucrius. §.cōtum.qui libellus non procedit nisi fiat aliquis actus inquietans: quia super hoc fundatur.Bal.

¶ Lex tertia.

SI filius, Propter officium filij pater non tenetur. hic vide q̃ no.ff.de iudi.tam ex contractibus.

¶ Lex quarta.

PAtris, Vivente patre filius non tenetur ad debitum patris.h.d.

¶ Lex quinta.

EX patroni, Ex cōtractu ˡ patroni vel filij libertus vel seruus nō tenetur.h.d. ¶ Serui.l.quondam:nunc autem liberi : alias non est questio:cum seruus non possit esse in iudicio.

¶ Authentica.

1 ¶ Imperator habet in suo consilio non solum laicos:sed etiam clericos.
2 Authentica Habita.de quibus scholaribus loquatur:
3 Et priuilegia authentice, Habita. quibus professoribus concedantur:
4 Priuilegium est posse ire ⁊ manere secure.§.6.
7 Studentes in ciuitate damnata , propter rebellionem, an habeant ista priuilegia:
8 Uniuersitatem qui faciant.⁊ vtrum doc.subsint vniuersitati:.
10 Cancellarius vniuersitatis,an possit solus approbare scholares p mouendos:? Boni laudandi sunt,⁊ summopere extollendi.
12 Scholares non legitime nati,an possint legitimari per imperatorem in terris ecclesie:
13 Deo potius est obediendum,quam Cesari.
14 Scholares,an possint appellare a quolibet granamine:
15 Scholaris si stetit in studio longo tempore, presumitur fecisse magnas expensas.
16 Iniuria non debet fieri studentibus.17.
18 Represalie an extendant se contra scholares:
19 Represalie sub qua forma possint fieri,vt sint de genere permissorum:20.
21 Scholares qui dicantur:
22 Doctor discedens:an habeat salarium tempore vacationis:

Qui

23 Quid de scholare pluribus annis absente:
24 Scholaris qui alibi contraxit, ⁊ in loco studij promisit soluere: nũquid habeat priuilegium auth. Habita.
25 Fideiussor scholaris, an habeat priuilegia scholaris quo ad iudicem eligendum:
26 Inquisitio de iniuria facta scholari sicut potest fieri per potestatem, an ita possit fieri per episcopum ⁊ doctorem:
27 Authen. Habita. an loquatur in qualibet facultate:
28 Scholares, an habeant optionem iudicum: 32.
29 Uniuersitas, an possit renuntiare priuilegijs auth. Habita.
30 Infamatus ipso iure propter delictũ quod in officio perpetrauit, an eo ipso dignitate priuetur, ⁊ gesta per eum valeant:
31 Suspensio ⁊ priuatio differunt. ⁊ nu. 32.
32 Scholaris si conuenitur a vidua coram potestate, an habeat ista priuilegia:
33 Quid si in scholaribus clericis habentibus primam tonsuram:
34 Scholaris si semel elegit vnum iudicem, an sit absorptum ius alterius:
35 Scholaris vsque ad quod tempus habet optionem eligendi iudicem.
37 Scholares an habeant priuilegium, quando reconueniuntur.
38 Scholaris an possit appellare, si iudex pronuntiat competentem iudicem:
39 Scholaris suspensus a matricula, an habeat beneficium authenti. Habita.
40 Scholaris intrans diuersas scholas, si conueniatur coram vno suo doctore, an possit eligere alium doctorem suum:
41 Uniuersitas scholarium, si conuenitur, quis erit iudex:
42 Uniuersitas, an possit esse sine prelato:
43 Uniuersitas scholarium, quare est licita:
44 Rector vniuersitatis electus, an indigeat confirmatione superiori:
47 Rector scholarium, an potest esse laicus:
46 Pena authenti. Habita. an habeat locum per solam vocationem in ius:
47 Statutum si dictet quod possit peti cassatio post sex menses, nisi petita infinuatione, vtrum debeat esse petita, ita quod talis lis sit contestata:
48 Doctores an habeant iurisdictionem ordinariam:
49 Bidellus si male custodit libros, an teneatur:
50 Famulus si seruit pluribus scholaribus, alijs recedentibus, si vnus remaneat, an debeat habere totum salarium:

Habita. Ista est not. auk. Scholares ad legitima studia procedẽtes, ipsi ⁊ eorum nũtij possunt ire ⁊ stare libere ⁊ secure, tanꝫ bene meriti: ⁊ quorũ scientia mundus illuminatur, premia promerentur: eos nullus d3 offendere, nec pro alio pignorare. Qui cõtra facit, punit. Ideo quoꝫ datur eis conuenire coram dño, vel magistro suo: an coram eo, ab quo velint, ⁊ qui eos cõtra priuilegiũ huius auk. trahit ad iudicũ, pdit cam. deinde iubet hãc auk. situari sub hoc titu. h. d. ⁊ prio ponit quoddam priuilegiũ circa eundẽ ⁊ statutum in genere. Scõo assignat rõnẽ de cõgruo siue de cõdigno. Tertio ponit duo alia priuilegia, vnũ qũ scholares offenduntur: alterum qũ ob debitum alterius cõprehenduntur, in quo cassantur statuta ⁊ consuetudines contrarie. Quarto punit eos qui non seruant priuilegia istis scholaribꝰ concessa. Quinto confert iudicũ electionem. Sexto punit trahentes eos ad iudiciũ cõtra eorũ priuilegiũ. Septimo iubet istã auk. situari sub hoc ti. Secunda ibi. dignũ. tertia ibi. hac igitur generali. quarta ibi. cituris. quinta ibi. veritamẽ. sexta ibi. qui vero. septima ibi. hãc autem. l. In tertu ibi. nullus. necꝫ vilis, necꝫ magnus cuiuscunq; authoritatis. † Ho. hic q imperator habet in suo cõsi. nõ solũ laicos. sed etiã clericos. [a] quorum consi. leges promulgat. pnt ergo clerici dare cõsilium in legibus condendis. ⁊ licet ex hoc sequeretur per accidẽs mors alicuius, non sunt irregulares. ¶ † Secũdo no. q ista auk. prouidet scholaribus peregrinãtibus. i. ad extraneas ptes pergẽtibus causa studij: ergo nõ loquit de scholaribꝰ ciuib⁹ studẽtibus in propria ciuitate, vt hic pt3 in verbo peregrinãtur. vt. j. in verbo, exules. facit. j. de test. mil. l. pe. ⁊ sic decretalis alibi facit d'ñam in. c. nõ põt. de pb. li. vi. hoc intelligo verũ, quãtũ ad hãc cõstitutionẽ, sed ꝗstitutio fm Rico. de mat. Adde qõ no. in. c. si diligenti. in fi. de fo. compe. in nouel. ¶ Tertio no. q priuilegia huius authen. cõceduntur etiam pfessoribꝰ. i. magistris, siue doctoribus, ille enim persone appellant vbi Cõstãtinop. i rubro ⁊ nigro. ff. de iu. ⁊ iur. l. i. ⁊ ij. Jam ergo nõ est dubiũ q doctores forẽses habẽt priuilegiũ huius auk. salno q in electione rectoris, nisi iste doctor intraret scholas. exemplũ. si doctor

a Sed etiã clericos. No. q clerici pnt esse de cõsi. regũ. vide tex. in. c. nõ est. de voto. sed certe ẽt hoc nõ phat eo q loquit eo tpe quo regnũ erat in perturbatione. ergo secus si cessaret perturbatio. vide q ibi dixi. ⁊ vide in. c. in archiepiscopatu. de rapto. vide qõ in simili habet in cle. exiui. de ver. sig. vbi nõ põt esse executor: ⁊ tñ põt dare consiliũ executori. vide qõ no. in. c. decernimus. de iudi. vbi laicus põt esse assessor. ⁊ consultor episcopi, licet nõ vicarius. And. Barb.

b iuris ciuilis intrat sub Jo. an. vel doctor⁹ philosophie intrat cũ magistro gentili: tũc enim iste est doctor quo ad qd, ⁊ scholaris q ad qd. sic. de leg. j. l. Titie textores. q aut doctor forẽsis habeat hoc priuilegiũ, p literã istã t3 hic Ric. de mat. ¶ Sed pone. statuto cauetur q hmõi scholares forẽses, p ciuib⁹ in oib⁹ habeant, ãro vtrum habeãt priuilegiũ c huius auk. videt q qõ nõ: q redacti sunt ad ius cõe. Cõtrariũ est verũ. q: hoc est inductũ ẽt in maius priuilegiũ vñ nõ d3 alia priuilegia minuere. ar. ff. de qdi. ⁊ demõ. l. falla ¶. i. ¶ Itẽ cũ aliqd cõcedit, intelligit cõcedi sic, vt iste cui qcedit in nihilo diminuat: necꝫ cõtra se vtat: vt. ff. de iu. fis. l. in fraudẽ. ¶. necꝫ. nõ enim vt derogatũ priuilegijs p superiores priuilegiũ. facit qõ no. in. l. decurionibus. j. de silẽtiarijs. li. rij. hoc tenet Bar. in. l. iij. ¶. si emãcipat⁹. ff. de stab. hoc est rõnabile: d q dispositio statuti nõ tollit rõnem finalẽ alterius priuilegij, ergo nec priuilegiũ. ¶ † Quarto not. q priuilegiũ est posse ire stare ⁊ habitare secure: sed hoc nunqd est de iure cõi: quare ergo cõceditur in priuilegiũ. R. ñ. aliqd operari d3 hoc vltra ius cõe. vt. l. j. ff. ad muni. ⁊ ff. de lega. j. l. si qñ. operabit tñ hoc q per itinera non soluũt pedagia. nec soluũt gabellas librorũ ⁊ aliorũ que circũducũt cã studij, vñ exterquẽtes ab eis non solum tenent ad restitutionem, sed ad penã quadrupli. ⁊ qõ scholares nõ teneantur ad huiusmodi est hic gl. ordi. ⁊ no.

5 ¶ † Quinto no. q idẽ priuilegiũ cõcedit nun
d tijs: e vnde iste q põt secure ire, põt secure mittere, ⁊ nõ solũ, nũtij sed famuli: vt. l. ij. ¶. de epi. ⁊ cle. ⁊ hoc colligit ex verbo habitare: q: nemo habitat sine aliquali familia. facit. ff. d iud. l. nõ f

6 als. ¶. j. fm Ric. de mat. ¶ † Sexto no. q hoc habet locũ in pgẽtib⁹ ⁊ stantib⁹ vbi exercent studia: hoc est vbi leg itime docent iura ⁊ alie scientie: q: ciuitas habet hoc ex priuilegio, vel ex consuetudine lõgissima: sicut est illustris ciuitas Bononiẽsis, i qua viguit studiũ forte annis mille: vt leg. ⁊ no. i. c. j. de magistris. i cle. ⁊ g idẽ dicẽdũ est de ciuitate Padue, ⁊ de hac i

7 clita ciuitate. ¶ † Sed hic querit, nũquid studẽtes in ciuitate dãnata propter rebellionẽ, habeant ista priuilegia: ⁊ dic q non, quia talis ciuitas habetur pro mortua: vt no. per Inno. in. c. granẽ. de sen. excom. nec est capax priuilegiorum: vt no. in. c. priuilegium. de regu. iuris. lib. vi. i glo. ordina. Idẽ dico de ciuitate interdicta. e q: interim est capite minuta. cũ excommunicatio ⁊ interdictũ sit quedã mors: vt no.

8 insti. de capi. dimi. ¶. j. ¶ † Extra B circa principium huius auk. quero, qui faciant vniuersi-
f tatẽ: f vtrũ magistri, vel scholares, an omnes simul: gl. in. l. fi. ¶. de iuris. om. iud. ôt q magistri faciũt collegiũ nõ discipuli: sicut nec discipuli pellipariorũ, tu dic q ista nõ est bõa similitudo, vnde glo. est expressa, que pmittit scholaribus habere vniuersitatẽ: vt extra de procu. c. quia in causis. discipuli autem pellipariorũ ⁊ cerdonũ sunt pars subalterna vilissima: iõ nimirũ si nõ faciunt vniuersitatẽ, sicut nec fa-

9 muli scholariũ. ¶ † Modo quero, nunqd doctores subsint vniuersitati: Breuiter dicendũ est quod nõ: niſi ex prerogatiua ꝗsuetudinis, vel iuramento: q: iurauerunt obedire rectori: nam iuramentũ submittit iurantem in licitis ⁊ honestis, nõ in alijs illicitis. g vel incõgruis:

g vt. l. nõ videntur. ¶. qui iussu. ff. de re. iur. in gl. ord. Tertio quero, vtrũ rector h cũ sua vniuersitate possit facere statutũ, quod nemo possit doctorari, niſi presentetur rector i, vel doctor i:

h

a ¶ Cõtra formã antiquã. Adde omnino de hac materia Jac. rebuf. in l. hac lege. nu. 1. ⁊ quod ibi pesui in addi. ad ipsum in ver. debet certum quid. j. de aquedue. lib. vi. Celsus.

b ¶ Quero. Vide Bal. in proemio. ff. in vlti. col.

c ¶ Statutum. Not. statutum posse fieri contra personã delinquẽtem specialiter. vide Bald. in. l. i. ff. de legi. ⁊ doc. in. l. ij. C. que sit lon. consue. ⁊ tex. in. l. i. ff. de doli exce. ⁊ do. Abb. in ru. extra de cõsti ⁊ Bal. in l. fina. j. de calum. And. Barb.

d ¶ Possunt legitimari a pricipe. Adde q̃ istud singulare dictũ bar. hic refert ⁊ sequitur Phil. frãc. in c. si duob. §. denique. in. j. col. extra de appel. ⁊ Car. ⁊ Aller. c. per venerabilem. col. eiusdem extra qui filij sint leg. refert ⁊ sequitur Tho. ferrar. i suo trac. cautelarũ. cau. i. ver. ꝛo quomodo facies. quamuis Imperator in terris ecclesie: ⁊ papa i terris impij legitimare nõ possint: vt diri late ad istum. s. in proe. nu. vij. in apostl. i ver. ꝛ Jac. ō bel. vis. ⁊ dici i apost. ad Bar. post euz cõs. mihi. Item. v. incip. vlso instrõ locationis. Celsus.

e ¶ Protectione. No. de ꝛbo, protectiõe. ⁊ vide q̃ dicit in. c. cũ ad. de ꝛsti. And. Barb.

f ¶ Famulis ⁊ bidellis. ⁊ scriptoribus. Vide tamen Bal. in. l. scriniarios. j. de test. mi. ⁊ in proe. ff. in vl. col. ⁊ ibi de materia huius auẽ. et idẽ ōt ibi Ang. ō bidellis. scriptoribus. ⁊ famulis. ⁊ net idem Bar. in trac. repela. i. vj. q. vij. q. prin.

⁊ dicitur quod sic: q̃ hoc statutum est satis honestum: ⁊ nemini preiudicat, nisi isti statuenti: ergo seruandum. vt. j. de consti. pec. l. ij. in fi. secus si rector cum vniuersitate faceret quod nemo posset approbari per doctores, nisi rector det voce in approbãdo: q̃ immittit falcem in messem alienã ⁊ non pōt doctoribus claudere viã publicã, nec disponere de iure sapiõris. arg. extra. de ij. reiur. c. vj. nientes. propterea repugnat cõsuetudo, que seruãda est: vt. l. si quis ff. de diuer. ⁊ tẽp. prescri. ¶ Sed quid in collegio doct. nũquid possint aliquid statuere contra formã antiquam [a] antiquitus cõstitutam, vel magis gravere doctorãdos? dico q̃ non: q̃ tale statutũ est ambitiosum: vt. l. ambitiosa. de decre. ab ordin. faci. ⁊ si est appositum iuramentum, debet per episcopum relaxari: quia est contra publicam vtilitatem: ⁊ quia in fraudem: de alijs penis nõ est dubium: q̃ si non valet principale, nec penale. vt. ff. ad. l. falci. l. Serius ⁊ augerius. ¶ † Quero, [b] cũ ad doctores pertineat scrutinium: ad cancellarium autem approbatio: vtrum si cancellarius videt quod doc. dolo vel gratia deponunt pro, vel contra: possit ex sola equitate sui capitis approbare, vel reprobare: ⁊ videt quod sic. si habet huius rei peritiam: quia salua conscientia, non possit sequi veritatẽ, ⁊ istud negotium potius est cõmissum cõscientie, quam quod disputet in via fori. ar. eius quod no. de secun. tab. l. j. ¶ Quidam doct. moderni dicunt contrarium in. c. ex literis. extra de consti. quod est verum, vbi numerus approbantium vel reprobantiũ est ita tutus p̃ forma speciali: vt. l. nemini §. Jurisperitos. de aduo. ꝛi. iudiciorũ. secus si ad inquisitionẽ, ⁊ nõ ad diffinitionẽ requiraẽ numerus. arg. ff. de testi. l. iij. §. tu magis. ⁊. l. ob carmen. §. fi. ⁊. ff. de infa. l. Lucius. i rõne sui. Sequit ver. dignũ. hic reddit vnã rõnẽ. quare hanc specialitatẽ ⁊ prerogatiuã inducit pro scholaribus. que ratio denotat causam cõmunis boni secundũ ius. de ma. vbi no. q̃ intẽtio legislatoris ꝛis dꝛ ordinari ad bonũ cõe: q̃ contingit tribus modis: primo mõ ad bonũ cõmune simplr: ⁊ hoc modo cõcedunt priuilegia rei publice ⁊ fisco. vt. ꝛ. de cõdi. ex lege. l. i. ex hoc esti capite exterminãdi sunt qui publice obsunt: vt. j. de male. ⁊ mat. l. ij. ⁊. ꝛ. de sum. tri. l. ij. ⁊. ff. de of. pñ. l. cõgruit. vnde propter insigne maleficiũ, etiã pōt post maleficiũ cõmissum cõtra talẽ delinquẽtẽ fieri statutũ [c] vt no. ff. de cap. dimi. l. amissiõe. §. qui deficiũt. Secõ modo ordinant statuta ad bonũ cõmune familiarũ: vt puta q̃ masculus in successiõe preferaẽ femine: ppter bonũ familiarũ cõseruandũ. vt. ff. de ven. inpi. l. i. §. publice. ¶ Tertio mõ ordinant ad bonũ singulare alicuius, q̃ priuilegiũ mereẽ rõne virtutis: vt hic. ⁊. ff. de dona. l. Aquilius. ⁊. l. si pr. ⁊. ff. de inst. ⁊ iur. l. i §. i. cũ si. ¶ † Secõ not. q̃ laudandi sunt boni, ⁊ summis preconijs extollẽdi: ⁊ pertim hoc hꝫ locũ in rectoribus ciuitatis, qñ iustissime regũt: vt. ꝛ. ō offi. recto. puin. l. iustissimos. primo respõso. vnde videmus q̃ eis cõcedunt

12 tur arma ⁊ insignia in signũ virtutis. ¶ † Tertio no. hic super verbo protectione: q̃ quidam sunt sub protectione. vt hic: ⁊ hac rõne scholares non legitime nati etiam de terris ecclesie, [d] possunt legitimari a principe, [e] tanquã nãti spirituales: quod est notabile. Quidam sunt sine [f] protectiõe. de quibus scribit: [g] nihil ad nos de bis q̃ foris sunt: q̃ nobiscũ nil habẽt cõe, vt. ff. de cap. ⁊ postli. re. l. ij. Quidã sunt extra protectionem: ⁊ hi sonãt in penam: quales sunt exbanniti ⁊ rebelles, quibus nõ dꝫ ius reddi. vt no. Cy. j. de natu. lib. i. ¶ Quarto no. q̃ p̃ sapiẽtes ⁊ scientificos mũdus illuminatur: ergo ⁊ per Sciã ignorãtia sunt tenebre mũdi: ⁊ ideo cõsilia debẽt haberi cũ

13 sapientibus, vt. j. de diuo. l. dubiũ. ¶ † Quisto no. ibi: ad obediẽdũ Deo ⁊ nobis: ex ordine litere, q̃ prius est obediẽda Deo q̃ Cesari, vñ si Cesar mandat id q̃ est contra cõscientiã: non est obtẽperandũ, neq̃ in pace, neq̃ in bello. facit q̃ no. Jnn. extra de iureiur. c. scriptũ. ¶ Sexto not. q̃ Cesar est minister Dei: ñcut. ꝛ. de sum. tri. epistola, iter claras. ⁊. ꝛ. de offi. pto. pfec. aphri. l. i. §. i. ibi, quip me vltimũ seruum fuit, ecclesie sue iniurias vindicare dignatus est fm̃ istic. de ma. Et no. q̃ Imperator vocat se seruũ Dei, ⁊ nõ seruũ ecclesiũ, ait est protector ecclesie: vt in. c. i. de iureiur. in ele. Ipse esti dꝫ possidere rõnabiliter vniuersam terrã, que ascendentẽ videt ⁊ occidente solẽ. ⁊c. vt in auẽ. vt omnes obed. iudi. prouin. §. i. colla. v. vt in auẽ. de iniur. can. ⁊ fide. §. i. q̃ igitꝫ. ibi, Deus de celo constituit imperiũ. col. vi. vbi apparet q̃ celestis est eius origo: ergo nõ terrena. ¶ Septimo not. hic q̃do rectores debẽt informare subditos ad obedictiã principi ⁊ dñorum: ergo si faciunt contrarium, sunt plectẽdi, tanq̃ falsi predicatores. ¶ Deinde sequit in litera. ab omni iniuria defendamus. q̃ dictũ tam de extraiudiciali q̃ iudiciali: vt. j. patet. ex quo diligenter no. q̃ si scholaris timet offendi, debet per superiorem defendẽ ab brachio seculari. vt ꝛ. de his qui ad ecclesiam confug. l. deuitamus. ⁊ ideo priores, quando expedit, debẽt mittere armatas ad defendũdum domũ sapiẽtie: nã est quoddã sacrile giũ ibi offendere, vt. ꝛ. de

14 epis. ⁊ cle. l. si quis in hoc genus. ¶ † Item ex hoc habes, quod scholares pñt appellare a quolibet granamine: q̃ litera ōt ab omni iniuria: qui omne dicit, nihil excludit: vt not. j. sine censu vel reliq. lo. ⁊ j. man. l. a pcuratore. ¶ Item possunt appellare scholares ad principem, omissis medijs. quia Imperator de gratia speciali offert eis seipsum in verbo defendamus. ¶ Sequitur in litera. quis enim eorum. in verbo exules. Not. q̃ duplex est exilium. f. laudabile virtutis amore, vt hoc. ⁊ damnabile delicti ratione. i. sordidiei, vt. ff. de muni

15 l. Pap. exuli. ¶ † Sequitur in litera de diuitibus pauperes, vbi notalem cõsequentiã: stetit in studio longo tẽpore, ergo fecit magnas expensas. per locũ a cõiter accidẽtibus, q̃ facit p fratribus scholarium, qui remanserunt domi. Deinde no. in tex. nũ dicit vitam suam multis periculis exponũt, quod qui multum laborat pro hac scientia, renuntiat vite ⁊ propẽe saluti sic. j. de princi. agẽ. in rebus. l. principes. li. viij. ⁊ ibi per Andreã de barulo. ¶ Deinde not. ibi, vilissimis. quod tanto est granior iniuria, quãto minor iniuriãt maiori: ⁊ grauius punieda, ⁊ non dissimulanda. ¶ Deinde no. in verbo sine cũ cõtrario sensu: quod si scholaris cum causa verberatur, impune fiet: quia non debuit pronocare: vt. ff. si quadrup. pauper. fecisse dicatur. l. prima. §. cum arietes. ⁊ reatus omnem honorem excludit. ff. vbi sena vel clari. l. prima. ⁊ infra de curialibus. l. penultima. libro duo

16 decimo. ¶ † Item notat. in verbo corporales. quod quedam sunt iniurie corporales, quedam incorporales, prime sunt maiores secundis. ⁊ adde quod notatur institut. ad legem Aquiliam. in fine. ¶ Et vtrum dicitur iniuria corporalis scissio vestimẽtorum: ⁊ tentio freni equi, vbi scholaris equitat: vide de sententia excommunicationis. capit. nuper. per Innocentium. ⁊ de episcopis ⁊ clericis. l. si qua per calumniam. per Guilielmum. facit. ff. ne quis eum vi exim.

17 Sed erimendi. ¶ † Sequitur ver. hac igitur generali. ⁊ no. quod non corporalem, punitur arbitrio iudicis graviter, si iniuriam realẽ. punitur in quadruplum, vt statim subiicit secundũ Nicolaum de mat. ¶ Sed reuoco in dubium, nunquid si in libello non fit mẽtio de pre sumptione, sed simpliciter conqueritur scholaris de damno sibi dato. nunquid talis libellus dicatur concludere: super hoc autẽ respondeo, quando qualitas expriminda in libello, tacite inest ex ipsius tacti natura: concludit libellus per locum ab effectu. secus si qualitas possit adesse ⁊ abesse. primum probatur in constitutione digestorum. in fin. ⁊ ibi per Jacobum de arctio. ⁊ secundum Cynum. ff. pro

18 socio. l. merito. ¶ † Sequitur versi. nec ob alterius. ⁊ dicit hic quod consuetudo reprehesaliarum non extendit vim suam a scholares. ⁊ ratio est dupler. Prima: quia non potest se extendere, cum sit specialiter reprobata ab imperatore. Secunda: quia non videntur in cleri scholares, ⁊ istam rationem magis patienter ferunt vniuersitates, quam quod dicatur quod non possunt. honestius enim est dicere. tu non vis, quam tu non potes. hac enim honestate verborum vtitur papa in c. i. de iniurijs ⁊ damno dato. li. vi. ⁊ sexto ⁊ in. c. i. de iureiur. eodem lib. quod autem hic dicitur in scholaribus: idem in ipsorum

f famulis, bidellis, ⁊ scriptoribus: [h] quia sunt appendices. ff. de iudiciis. l. non alias. §. primo. ⁊ in constitutione Digestorum. in fi. ¶ Et idem dico, si pater, mater, vel io. o: vadat ad visitandum scholares, qui quodam modo vnum corpus sunt: vt. ff. de vsu ⁊ habitu. l. Secundũ da ⁊ tertia. ⁊. ff. de verborũ obligationibus. l. si ipularis fuero per te. de agricolis ⁊ censitis. l. cum scimus. §. fi. ⁊ no. ff. de iudi. l. i. ¶ Et no. q̃ illud cognoscitur ex qualitate rerum, quas pater secum portat. ⁊ q̃

tat: et qualitate persone secundū Bart. in. d. tract. represaliarum. ad hoc. ff. de verbo. signi. l. in lege celoria. et rebus eñ que trahunt, indicatur vbi, ꝛ quid, etiā et itineribus solitis ꝛ insolitis: vt. l. qui si scales. j. de naufc. li. xi. ꝛ gl. dicit qd super talibus defertur iuramentum. ꝛ no. in. c. i. de censi. in cle. super verbo nō negotiandi. que gl. est no. ꝛ mentitenenda. ¶ Deinde vos videtis qd represalie sunt de genere prohibitorū. [a] dico quod si tu vis facere quod sint de genere permissorum, facias sub hac forma, qd quicunq; ꝛ illa terra intrat hoc territorio permissū, vel res suas intromittit, possit detineri ipse ꝛ eius res pro tāta quātitate, hic enim nō tenetur ratione diffesionis aliene, sed ratione temeritatis sue: q; ingreditur territorium prohibitum sibi. de ser. rusti. pred. l. diuus. ꝛ. j. de cōmer. ꝛ mer. l. mercatores. tamen ab ista pena excusat ignorans. de decre. ab ordi. fa. l. si. ff. ¶ Itē si pena est apposita ingredienti, ꝛ ipse non ingreditur, sed mittit nuntiū, non est locus pene: [b] tex. est singularis. ff. de cōtrahen. emp. l. qd sepe. §. si quis amico. ¶ Item si nō ingreditur, sed impelitur, vel violenter inducitur [c], non incidit in penā [d] vt. ff. de publicanis. l. Cesar. ¶ Modo quero, quādo ciuitas citatur super represaliis, quomodo potest ea de iure euadere cōtra omnes astutias aduersariorum? Respondeo, quod ciuitates incōtinenti faciant statutum, quod iustitia fiat secundū ius commune, non enim dicitur ledi qd ad ius cōmune reducitur: vt. ff. de pact. l. si vnus. §. quod ꝛ in specie. vnde oportebit qd procedatur ad vnguem secundum ius commune. ꝛ poterit bis appellari secundū ius commune. ꝛ causa protrahetur multis annis: ꝛ sic agēs deludetur a sua spe. ꝛ no. istam cautelā.

¶ Sequitur in tex. scholaribus. quero igitur qui dicantur scholares? R. illi qui facto ꝛ animo sunt scholares, nō illi qui fingunt, ꝛ nō studēt, ꝛ intrāt scholas, ꝛ vadūt vagādo: vt. l. j. j. de tryonib. lib. xi. ꝛ ibi no. ¶ Quero igit, quid de scholari licentiato [e] in legibus? Respondeo qd adhuc scholaris dici potest [f], quaquam ex natura act. commerci in habitū, ꝛ propter examen assumpserit sibi medium nomen. argu. ff. de condi. ꝛ demon. l. falsa §. j. ꝛ quāquam quo ad onera matricule viuat, tanquā emācipatus ab vniuersitate. ¶ Sed quid de scholari, qui recedit finito libro, in hyeme rediturus? R. respondeo pro presente habet: nam verius est vbi amat, quam vbi animat: vt ff. de cap. ꝛ postli. reuer. l. ij. §. fina. ꝛ de priori. fac. leri. l. in sacris. lib. xi. ꝛ ibi per And. de baru. ¶ Sed quid de doctore sic recedente, [g] vtrum habeat salarium a tempore vacationis? R. respondeo sic. si cū licentia superioris: secus si sine. vt. j. de priori. fac. leri. l. hac lege. ꝛ ibi per And. de bar. ¶ Sed quid de scholari, qui steriit plurib. annis [h] absens: nūquid perdat priuilegiū matricule, licet postea reuertatur? R. respon. non, nisi per quinquennium continuum abfuerit: vt. l. penult. ꝛ fina. j. de commeatu. lib. xii. ꝛ ibi per Andr. de baru.

¶ Sed quero de scholari. qui alibi contraxit, ꝛ in loco studij primi soluere: puta cū iusset ad balneum reuertus ad studium hoc facto, nunquid habet priuilegiū huius auth. dicit idem And. qd nō, qui hoc priuilegium datur persone in factis in loco, nō extra locū factis, vel promissis: vt. l. hac lege. de priuile. schola. li. xii. vnde in habentibus priuilegiū aiūt est contrahere in loco, aliū conferre solutio in loco. de consti. pec. l. cū qui. qz licet conferat solutio in loco, non cōfert vt scholaris, nec cōtrahitur cū eo, tanquam cum scholari. ¶ Quero quid de fideiussore, qui fideiubet p scholari in iudicio, numquid habet priuilegiū eligendorum iudicū, sicut ipse scholaris? dicit idem And. qd nō in. l. ij. j. de primipilo. lib. xii. Sequit. x. scituris. ¶ Et quero, nunqd de iniuria facta scholari debeat inquiri? sic. de mat. dicit qd sic per hāc literam: de iure vero cōmuni non proceditur per inquisitionē, nisi cōtra eos, quibus tanquam malis ꝛ perniciosis hominibus expedit prouinciā purgari, non autē contra parum transgredientes in priuatis delictis: vt. ff. de offi. presid. l. cōgruit. ꝛ. §. defen. cini. l. per omnes. ꝛ ibi dicit lex qd nullus debet adhocationem [i] suscipere pro talibus. ꝛ est tex. no. §. de offi. recto. puin. l. iustissimos. vbi tex. dicit querelarū vocibus populi, vel verisimilibus. id est, deferente fama [k] locū accusatoribus tenentibus, qui tex. est valde notabilis. ¶ Sed dubitatur, vtrū sicut ista inquisitio potest fieri per potestatem, ita possit fieri per episcopū ꝛ doctorem? videtur quod sic: q; scholares habent tres iudices ex ordinatione legis: scilicet potestatem, episcopū, ꝛ doctorē. ꝛ quilibet est ordinarius: vt not. in constitu. digestorum. in fin. ꝛ hic. ergo ꝛ quilibet potest inquirere. preterea episcop. est maior quā potestas: vt no. ff. de postu. l. ex ea. Contrariū dico per literam hanc que dicit locoū reconditus. episcopo enim ꝛ doctori attributa est iurisdictio, quando scholares cōueniūt: quando autē agunt, vel accusant, secus, q; debent sequi forum rei: sed ita est, qd fama tenet locum accusatoris: ergo deferre debet hoc coram iudice rei: ꝛ ex hoc habes, qd iste solus potest inquiri coram quo potest accusari. ¶ Item habes qd propter delictum qd contrahitur contra scholarem, non propterea efficitur qs subditus episcopi, doctoris, vel rectoris vniuersitatis: sed est solum sub potestate habente merū imperium. codē modo si quis offendit mercatorem, nō propterea efficit subditus consulum mercatorum. ¶ Subsequenter querit hic, vtrum hec authē. loquatur

a ¶ Prohibitorum. Vide de materia in auk. sed omnino. §. ne vpro pro marito. ꝛ Bal. in. c. j. de for. fide.

b ¶ Pene. Et tene menti, qd mittens nuntium, vel literas, non incidit in penam statuti punictis ingredientem. vide Bar. in. l. Paulus. ff. de legatio. si statuto punit doctor legēs, ꝛ si exerceat aduocationem, non tamen punitur, si mittit consilium ad iudices pro amico, sed contra sententiam Bald. facit gl. in. c. cōstitutionem. de sentē. excom. li. vi. vbi punitur destinās literas excommunicato, ac si cū eo loquat. facit tex. c. vbi periculum. §. nulli. de elec. li. vi. ꝛ vide tex. vale de peregrinis in l. non figura. ff. de act. ꝛ oblig. ꝛ per illum tex. dic q; si statutum punit mittentes literā, videt punire loquentem. ꝛ vide gloss. singularem, in. l. cū notissimi. j. de preserip. xxx. ann. vbi mut. potest trahere matrimonium: ꝛ tamē requiruntur verba: vt. c. tua nos. de sponsi. tamē idem operat signū in motu, q; verba. ꝛ vid eqd singulariter dixit do. Anto. in. c. fi. de iur. calum. vbi si Iudex mittit positiones parti per nūtiū, quod potest haberi p confessato. alleg. Spe. in tit. depositi. §. ex nouo. ꝛ vide quod no. Bal. in addi. l. j. ff. de verb. obl. §. si qs. vide Sali. in. l. nō ideo min. C. de accu. ꝛ tex. i. l. ij. ꝛ i. l. iij. §. epistolas. vbi Iudex non potest ferre sentētiam per epistolam. And. Barb.

c ¶ Inducitur. vide Bar. in trac. represal.

d ¶ In penam. Idē dicas: si propter vim nemorum, vel propter famen, vel propter timorem hostium vel piratarū. vide tex. not. ꝛ ibi Bar. in. l. prima. j. de naufra. lib. xi. Idem dicitur in clericis. c. fin. de vit. ꝛ honest. cler. ꝛ adde ad text. gloss. magistrā. in materia. l. si publicanus. §. i. ff. de publica. licet Barto. ibi dicat se nescire. illā glo. tene mēti. vide Bald. in. l. cū proponas. de nau. feno. ꝛ quid si reperitur in itinere. vide Bald. in. l. tertia. j. q̄ res vend. nō pos. l. si fugitiui. de ser. fugi. l. si quis nō dicam. de episcopis ꝛ cleric. ꝛ. l. arbor. §. primo. ff. de vsufru. vide Modder. in cap. excōmunicati. de rap. Andr. Barba.

e ¶ Licentiato. Vide Bald. in. l. j. ff. sol. ma. ꝛ in. l. pe. ff. de resti. mi. ꝛ Bar. in proe. vi.

f ¶ Dici possit. Nota pro licentiato q̄ nota. in. l. si nōdum. j. de fur. ad Bal. And. Barba.

g ¶ Responde sic. Not. q; doctor recedens cū licentia superioris, habet salarium. vide glo. sing. in. l. secunda. §. fina. ff. de re mili. Andr. Barba.

h ¶ Absens. vide per Bar. in. l. ex eo. ff. de test. mil.

i ¶ Aduocationem. Not. pro istis assassinis, nō dari aduocatos. vide Bal. in. l. si fugitiui. alias in authē. sed nouo iure. j. de ser. fugiti. Andr. Barba.

k ¶ Fama. Sola enim fama sufficit ad inquirendū. adde Bald. in. l. j. qui accu. non pos. ꝛ in. l. Iubemus. j. de proba.

l ¶ Committitur. Adde Bal. in. l. si qs decurio. j. de falsis. ꝛ Bal. in l. nihil. j. de vindic. liber.

a ¶ Optionem. An possit declinare scholaris, vide que diri in c. ex trãsmissa. de fo. compe. And. Barb.

b ¶ Insinuationum. No. pro dicto Barto. in l. j. C. de offi. præfec. vrb. Andreas Barba.

c ¶ Consulta. Adde l. testamenta. & ibi Bal. eo. tit.

d ¶ Concessa. Vide Bal. i. l. j. ff. de offi. cõsu. hic alle. j. & iii. q. & Bar. in l. j. §. vbi autem. j. de cadu. tollen.

e ¶ Distributiue. Vide late p Ange. in. l. testamenta. j. de test. & in. l. cũ prætor. in prin. ff. de iud. & Imo. 31 in. l. Titie tertores. cum sim. ff. de leg. j.

f ¶ Discipuli sui. No. q doctor nõ 32 præsumitur suspectus in causa discipuli. qõ intelligе qñ vertit ius inter duos discipulos eiusdẽ doc. alias sec. tũc põt recusari. ita tenet Spe. i ti. de deli. a §. suspectus. vers. qd ō magistro. & ℣. pceděti. vid. d. Ant. in. c. cũ ℟. de offic. deleg. an scholaris pro cõsocio suo i domo possit dici suspectus: vbi tz q sic. & facit eo. ti. c. instmãte. & an canonicus pro canoni co. vide tex. q nõ in prealleg. c. cum ℟. Andr. Barb.

g ¶ Potestate. Vide b de Bald. in. l. §. j. de priuil. fis. c

h ¶ Specialitatis. d Not. qñ duo sunt priuilegiati, attẽdit specialius priuilegiũ: qõ not. si forte filiusfamil. reciperet macedonianũ a minore, vel a pupillo: e an patet contra cõsulenti, qõ nõ. And. Barba.

i ¶ Scholaribus. Vide Bal. in. pe. ff. ad finem.

k ¶ Si diligenti. Utrũ habeat locũ in scholaribus clericis. vide dicta ibi in. c. si diligẽti. An. Barba.

aliquis ipso iure infamat, quod eo ipso dignitate priuatur: ergo gesta per eum non valent, quod tamẽ est verum, nisi ratione communis erroris: qui præsumit antequã per sententiam iudicis hoc sit declaratũ. glos. est singularis, in aut. de tab. §. penul. vel nisi de hoc esset publica vel vulgaris fama. gl. est no. ff. de testi. l. testiũ. si infamie nõ sit annexa priuatio, valẽt gesta ab infame, ppter publicã vtilitatẽ. hoc. d. not. Imo. extra de accu. c. qualiter. & extra de rescrip. c. sciscitatus. ¶ † Sequitur in litera in perpetuũ: vbi no. differentiam inter suspẽsionem & priuationẽ: nam priuatio est perpetua, suspensio tẽporalis. ff. de postu. l. imperator. ff. de penis. l. fratres. extra de cõsti. c. ex literis. & no. Imo. extra de cõsue. c. cum inter. ¶ † Modo sequitur vers. verumtã. & ōz hic q scholaris cõuentus in iudicio, hz duorum iudicum optionẽ. potest enim eligere magistrũ seu doctorẽ. Itẽ ẽpm. Cõtra hoc opp. qõ imo habet optionẽ tertij iudicis. i. potestatis, vel capitanei illi? terre vbi esset potestas, vel capitane?: sicut hic. vñ videt obstare. §. i verb. scituris. ibi, locorũ rector ib?. Sol. cõcedo: & sic habet tres iudices cũ conuenitur 2 optionem[a] inter eos. ita dicit Odof. & gl. in proemio digeitorũ. Sz cõtra hoc opp. qõ imo etiã hz quartũ iudicem, scz rectorẽ vniuersitatis: vt. §. de iurisd. om. iud. l. si. ℟. ñ. q habet eũ. sed si corã ipso cõuentat, non potest eũ declinare ratione pfessionis, cui est astrictus vinculo iuramẽti ẽm ℣. ic. de mat. ¶ De vno opp. nã si iurisdictio est cõcessa specialiter episcopo, vel doctori: ergo derogatũ est præsidi, sicut quãdo dat specialis visitatio per papã, derogatum est visitatori generali: vt. l. quod in rerũ. §. si quis post. ff. de lega. i. et ibi per Jac. de are. ¶ Sup hoc distingue, interdum iurisdictio dat alicui discretiue, ita qõ vni tãtum. verbi gratia: quãdo in casu in quo alias nemini est attributa, assignat certo magistratui: puta iudici insinuationũ. [b] & tũc ille cognoscere debet cũ nullus ali? põt esse cõpetẽs etiã p rogatione: vt. j. de testa. l. cõsulta[c] dinalia. Interdũ iurisdictio est cõcessa[d] dinumeratiue: & tũc vnus derogat alteri. vt hic. & §. de off. pfec. vrb. l. i. vbi est gl. notabilis. & ff. de off. cõsul. l. j. Interdũ aggregatiue, vt quãdo in eodem processu iungũtur plures iudices: & tunc vnus non potest expedire substãtialia etiã sine alio: exemplũ in aut. vt differen. iudi. §. j. et §. si aduersus fiscum. l. §. Interdum distributiue[e]. vt prætor vbano inter vbanos, prætor peregrino inter peregrinos: & tũc quilibet debet stare cõtentus suis terminis, nisi iurisdictio prorogetur. ff. de iurisdi. om. iud. l. si per errorẽ. et aliter factũ non valeret, tanquam ab incompetenti iudice. vt. j. de appari. procon. l. §. li. rñ.

¶ Et aduerte in casu visitatorũ, aut visitator est datus proprio motu superioris: & tũc speciale nõ derogat generali. de hoc ℣ost. in summa in tit. de offi. archi. aut est dat? ad petitionem visitandorũ: & tũc operatur fauorem: non grauamẽ si solus visitat specialiter deputat?. & ita debet intelligi dictũ Jac. de aret. ¶ Ultimo oppo. quod iste iudex sit potior q preuenit citando: vt. ff. de iudic. l. vbi acceptũ. et. l. si quis post. & de iurisdi. omniũ iudic. l. cum quedam puella. Solu. hic speciale propter priuilegium scholarium, qui transferat cognitionem ab vno iudice ad aliũ propter eorum priuilegium: nam interest habere iudicẽ gratiosum, vt not. in. c. cũ eterni. de re iudica. libr. vi. et ibi per Joã. andr. & no. hic qõ paternitas doctoralis nõ reddit doctorem suspectum in causa

f discipuli sui. [f] ¶ Modo istã materiam attingamus. tractãtes primo de scholaribus in specialit: secũdo in cõmuni. id est, de tota vni-
33 uersitate: tertio de eorũ rectore. ¶ † Et quero si scholaris coram po
g testate[g] conuenitur a vidua, vel a pupillo: vtrũ habeat priuilegium huius authẽtice: ℟. ñ. qñ plures sunt priuilegiati sub eadẽ cõdi-tione: tunc melior est cõditio rei, vnde si scholaris agit cõtra scholarẽ, habet locũ hec auc. ff. de act. & obl. l. Arrianus. & ff. de reg. iu. l. frãnorabiliores. Quãdoqz plures sunt priuilegiati sub diuersa cõdi-tione: & tũc refert in ratiõe priuilegii. Si eũ est maior ratio specialitatis[h] cũ vno quam cũ alio: tunc id quod magis est speciale derogat ei qõ est min? speciale. ff. de minori. l. si apud. Si autẽ sunt eque specialia, melior est conditio rei. ex hoc determinatur quæstio proposita: qz in vidua & pupillo maior est ratio specialitatis: quia debiliores sunt, & etiam omnem parnam potentiã perhorrescit, vnde suos habent iudices: & ideo non trahunt ad alios, vt. §. quando. Super. inter vi. & pup. l. j. & adde que no. per Cy. in authen. quas actiones,
34 de sacrosanctis eccle. ¶ † Secũdo quero, an ista authẽ. habeat locũ
i in scholaribus[i] clericis, id est, habentibus tonsurã, que potest post septennium recipi. vt in. c. fin. de tempo. ord. lib. vi. an si talis scholaris conuenitur coram episcopo, an posset eligere potestatem, vel ctorem laicũ: & in hoc dicũt quidam quod sic: quia indistincte loquitur. argumẽ. ff. de offic. præsi. l. iij. & de publiciana. l. de prætio. Sed di-
k cunt quod non per. c. si diligenti. [k] extra de foro compe. ¶ Hic de mata. sic distinguit: qz aut scholaris clericus est in studio et authoritate iuris: vt no. in. l. nec non. in princ. ff. ex quib? causis maio. aut ex licẽtia principis, aut ex licẽtia debita prelati, aut sine licentia debita sui prelati. De primo ponit exemplũ de eo qui mittitur ad studium theologie. secundũ capitulum, extra de magistris. c. super specula. In secundo de his qui habent dispensationẽ a Papa. De tertio de his qui habent licentiã a suo prelato, vt dicitur extra de clericis non residẽ. in eccle. vel prebend. c. relatum. De quarto patet per se. in primis duobus, dicit quod scholaris clericus possit sibi eligere iudicẽ secundũ authen. istã, siue ille iudex sit clericus, siue laicus. quod probatur ex eo qõ Papa & canon potest dispensare cõtra. si diligenti. & hec authen. est inducta in beneficiũ scholarium. Cum ergo concedit esse in studio, ille qui potest dispẽsare: videtur super his dispensare que sequunt ad illud: vt. ff. de re iudica. l. quidam cõsulebãt. & j. de mupt. l. imperialis. §. si miles. sicut monachus licentatus ad studendũ, videtur habere licentiam ad agendum pro factis studij: vt no. ff. de iudi. l. si longius. §. fin. In tertio vero casu distinguit. aut elegit iudicẽ ecclesiasticum: & hoc potest propter licentiam sui prelati, & sic poterit eligere magistrũ, si clericus est. sed si est laicus, non: qz resistit decretalis significasti. extra de foro competent. In quarto vero casu cum lex offendatur, non debet habere priuilegium scholastic um, vt in authen. vt diffe. iud. §. neque autem. ff. de minor. l. auxilium. §. fin. in fi. secundũ ℣ico. de mat. Joan. andr. ponit istam questionẽ in. d. c. si diligenti. de fo. compe. in nouella. & satis se-
35 inuolueus, non ita determinat bene, sicut iste. & hoc tenet. ¶ † Ter-tio dubitat si scholaris semel elegit vnũ, vtrũ sit absoluta[m] illa alterius. & gl. dicit quod non, imo re integra vlqz ad litem contestatã variare põt. allegat. l. si cõuenerit. ff. de iurisd. om. iu. & l. si cũ dote. §. eo autem tpe. ff. iol. ma. ℣ic. de mat. dicit contrariũ. arg. l. in n. i. de aiser. tol. nec obst. l. si conuenerit, hic allegata: qz ibi loquitur in iudice nõ suo: hic autẽ in suis iudicibus, vbi ex parte actoris per solũ litigationẽ eligitur, vt ibi finire teneatur: vt. ff. de iud. l. vbi. Itẽ ex parte rei eo ipso qõ elegit se corã vno cõuenirí, vt aliũ eutet. vt. §. de lite cõte. auf. offerat. ibi, nisi. & ff. qui satis. cog. l. de die. in fin. ibi, quãdo eũ. & no. qõ si aliter diceret, esset in et? arbitrio, an quenirẽ cum vtiqz. §. j. & ff. de leg. j. l. huiusmodi. §. fin. ibum. ¶ Item non ob. q semper aliũ iudicẽ eligeret, vt alias dicit: vt. ff. de eo qõ cer. de. Imo autem tempore. qz ibi loquitur in actore, qui põt in iu pre iudicium variare, nõ in preiudiciũ alterius. hoc tenẽt cõmuniter omnes, nisi hoc esset ex noua causa, vel nouiter reperta: vt. ff. de arbi. l. nõ dubito. guemus. §. cũ quidã. vnã scias, q si permitteret: non permitteret nisi semel. vt. §. de reb. cred. l. si qs iusiurãdũ. ¶ † Quarto quæritur
36 vsqz ad qõ tẽpus possit scholaris habere istã optionẽ: dicunt qz vsqz ad qõ tẽpus possit scholaris habere istã optionẽ: dicunt qz. & qz: qz in vidua & pupillo maior est ratio specialitatis: quia debiliores sunt, & etiam omnem parnam potentiã perhorrescit, vnde suos habent iudices: & ideo non trahunt ad alios, vt. §. quando. Super. inter vi. & pup. l. j. & adde que no. per Cy. in authen. quas actiones, officium sit potẽtius: vt. ff. de pcu. l. si reus paratus. & iudicis conte. radicatur iurisdictio. vt. ff. de pcu. l. si reus paratus. & iudicis officium sit potẽtius: vt. ff. de edil. edic. l. ediles. §. Itẽ sciendũ. & iudicis conte. se astringũt quasi contrahẽdo: vt. ff. de pec. l. iij. §. Jdẽ scribit. Tu dic qõ lit. cõte. est termin? opponẽdarũ declinatoriarũ, vt vtiqz non opponant: tũ ante litis conte. põt precludi via. vbi cõsidera. q d aut ille qui põt iurisdictionẽ infringere infringendo pleguit. & tũc obtinet. gl. aut pleguit cõsentiẽdo in iudicẽ exp: esse, vel tacite. puta opponẽdo alias exceptiões declinatorias omissas: & tũc nõ audit. & modo. vt. ff. de iud. l. sed & si susceperit. in prin. de hoc p Jon. in. c. cũ inter. de re iud. & p Bart. ff. de re iud. l. quidã cõsulebat. vbi videas.
37 ¶ † Quinto querit de recõuentione. pone qõ scholaris cõuentus coram prãte, eligit epm. vñ actor corã eo cõuenit scholarẽ, q & si scholaris vult agẽtẽ ibi recõuenire, querit nunquid possit: arg. q fic. in aut. c. conte quentes.

consequenter ¶. de senten. & extra de mut. peti. c. prudētiā. contrariū dicit Ja. de are. q̃ agens non agit spōte ibi, & sic non elegit iudiciū illius iudicis. Unde merito non dꝫ reconueniri. arg. ff. de iudi. l. iij. ¶, sed & si agāt. Tu assigna clariorē rationē: q̃ hic actor trahitur, nō trahit. arg. ff. quod quisq̃ iur. l. fina. & hoc est verum, nisi reconuentio fieret ex eodem negotio, ita quod ventilatio fit conexa: tūc cū procedit reconuentio nō per authenticam & consequenter. sed p. l. j. de quibus rebus ad eundem iudicem. & ē. de iud. l. nulli. & hoc casu clericus etiā potest conueniri coram laico: q̃ hoc facit natura causæ non natura persone. ¶ †Sexto queritur de app. Pone q̃ potestas pronunciauit se iudicē competentem, & ob hoc est lis conte. nō obstante declinatoria fori. Quero[a], nunquid ab ista interlocutoria possit appellari de iure ciuili: certū est q̃ si scholaris nō declinasset, non posset appel. q̃ non est granamen: & Iudex sit vsus iure cōmuni: sed vbi declinatoria exceptio est a te proposita: tunc questio pcedit. gl. querit de appel. & dicit q̃ potest appellari. & Ly. allegat pro g. in auf. de col. ¶. si autē. versi. si vero. & omnes docto. communiter approbant ista gl. excepto ¶ tic. de mat. qui dicit appellare nō posse: sed cum appellabit a diffinitiua, rescindetur istud granamen illatū per interlocutoria. & allegat. ē. de reb. cred. l. generaliter. ¶. j. Hō ob. de procura. l. ita demum. q̃ ibi nō erat granata pars per processum prime cause. q̃ non peccepe rat. ideo nō excipit in causa appellatiōis: secus si esset granata propter pcessum causē secundū ¶ tico. de mat. de iure cano. certū est quod potest app. a sententia lata super iuris. affirmatiue, vel negatiue: vt extra de offic. deleg. c. significantibus. Et aduerte hic, q̃ ista app. non propriē dicitur ab interloc. toria lata super iure, sed q̃ ista interlocutoria est vera: q̃ est Iudex, & non abdicat propter a iurisdi. q̃ excipiatur. q̃ apparet. q̃ lata sententia per magistrū, vel episcopū, redit executio ad ipsūz potestatem declinatori. ē. de epis. & cle. l. episcopale. & not. in. l. a diuo. ¶. lententiā vero. & de iud. per Bart. Ideo autē appellatur: q̃ ista sententia est lata contra priuilegium optandi, & per eum infringetur priuilegium. ergo appellari potest, q̃ est magni preiudicij: nec est verum quod dicit ¶ tic. de mat. quod de isto granamine posset disputari in appellatione a diffinitiua: nā cum hoc granamē nō possit disputari nisi coram principali, vt probabo: ergo nō potest disputari ante appel. a diffinitiua. probo antecedens: quia simul tractari de emergenti preiudiciali, & de negotio principali, est cōfundere & inordinare pcessum: vt extra de iudi. c. exhibita. vbi est tex. no. pte ergo posse appellari tanquā ab interlocutoria, q̃ preiudicia secum trahit: fatue tamen facit appellando. prudētius enim faciet protestando se inuitum trahi ad cōte. lit. & tūc lit. cōte. poterit aduersariū suum prinare toto iure suo[b], & si non principabitur, poterit appellare, & vincere in tota causa principali. q̃ non esset appellādo iolu a granamine illato per interlocutoriam. & hāc practicā ponit Jo. an. in. d. c. si diligēter facit q̃ no. in simili. in auf. de trien. & semi. ¶. pe. ¶ Sed dubitatur quis est Iudex istius appellationis: & certū est quod si in illa ciuitate esset per statutū generalis iudex appellationum quorunculū quo appellatium, q̃ ad istum posset appellari. vt. ¶. de lene. & interlocutorium sententiā. in glo. ord. ¶. si autem non sunt iudices ita generales ad reddendas certas sententias deputati, sicut in ista ciuitate cōsidera, q̃ in app. semper requiritur recursus ad superiorē iurisdictionem: si ergo sententia est lata a doctore, pōt appellari ad potestatem. Ité ad episcopū, nisi ille ad quē appellat, fuerit primo declinatus, q̃ ad eum nō potest causa remeare: vt. C. de app. l. eos. in princip. ¶. si autem sententia feretur per potestatem, appellabit ad episcopū, quia licet in hoc articulo hec aut. videat hos partecipare, tamen in se simpliciter episcopus maior est: habes gl. ord. ¶. ff. de po. ¶. in. l. ex ea causa. vbi autem nō haberemus alū iudicē, appellatur ad antianos, seu priores ciuitatis. [b] vt. ff. de tu. & cura. da. ab his. l. vbi abiunt. ¶ Quero, nūquid bñficiū huius aut. habeat locū in scholari in pēnū a matricula: & dico q̃ non, interim dum durat suspensio vt extra. de cōsti. in. c. ex literis. ¶ †Quero, quid de scholari qui intrat diuersas scholas, si cōuenit coram vno suo doctore, an potest eligere alium doctorē suum: Respōdeo. si vnus est principalior alterō illum dꝫ habere in iudicem: alias potest gratificari. vt. ff. de legatis. ¶. l. si quis seruū. ¶. si inter duos. & ff. ad silla. l. si quis grauī. ¶. si cū omnes. Quid si scholaris post litē contestatam est p. matus a matricula, vtrū reuertetur ad ius commune: Respondeo non: argumen. d. l. cum quedam puella. ff. de iurisdi. omni. iudi. ¶ non obst. ff. de stipe. nuto. l. post sūtā. quia emersit ibi cāsus totius cause extinctiuus: hic non. ¶ Sed an scholaris qui cōuenitur coram doctore, potest eligere rectorem vniuersitatis: Respondeo non: q̃ nō est lex. ge cautum, nam electio datur soli inter tres iudices, vt eligat vtrū velit ex tribus, vel potestatem, vel episcopū, vel doctorem. de rectore autem vniuersitatis non meminit lex: ergo &c. vt. ff. solut. mat. l. si vero. & de viro. ¶ Dicto de scholaribus quo ad singulos, sequitur videre quo ad vniuersios, id est, de vniuersitate ipsa scholarium, [c] ¶ Et primo quero de iudice, si vniuersitas scholarium conueniatur quis est Iudex competens: vbi considera tres casus, aut ista vniuersitas est ex solis laicis, aut ex solis clericis, aut est mixta de vtroq̃. primo casu potest a conueniri coram potestate. coram episcopo, & coram vniuersitatis rectore: sicut pōt capitulum conueniri coram suo prelato: vt no. per Ly. ē. ne quis in sua causa. l. j. & forte coram collegio doctorum. coram autē vno doctore singulari nō: q̃ vniuersitas vt vniuersitas nec animam veram. nec docibilem habet: sed est quidā intellectualis globus. vt sic dicerim, inanima[a] in se: sed repræsentat animata corpora. vt no. Inno. de sent. excō. c. grauē. Si autem in ista vniuersitate sunt solū clerici, tunc non potest de directo conueniri coram laico. licet enim in sensū habeat characterē clericalem: tamen qui eam faciunt. habent ipsum characterē, & vniuersitas aliud quā vniuersitatis homines: vt not. in. l. sicut. ff. q̃ cuiusq̃ vniuer. ¶ Tertio casu scilicet quando vniuersitas pmista est: distinguetur tres casus: aut maior pars est laicorum: & tūc inspicitur maior pars: [e] q̃ alia accessionis loco tenet. licet pclosior sit: vt. ff. de aur. & argē. leg. l. & si nō sunt. ¶. peruenianus. Aut est maior pars clericorū: & tunc clerici trahunt ad se laicos. & ideo episcopus, vel clericē debet audiri, puta rector vniuersitatis, si est clericē, vt extra de loc. c. j. vbi videas. ¶ Quart[a] casus est quādo sunt in numero pares: tūc laici accedūt clericis. tāquā dignioribus, hic autem in principio nominat clericos. tanquā dignioreos: mirū, q̃ eos summi principis, id est. Dei seruitus illustrat: vt. ¶. de prepo. labo. l. j. lib. iij. de hoc no. p Bar. ff. de colle. illi. l. lodales. vbi vi-

42 deas. ¶ †Secūdo querit an vniuersitas possit esse sine prelato. & sine capite: & videt q̃ nō: q̃ nō esset formosa. sed monstruosa. Ité q̃ interest q̃ vnū in vniuersitate obtineret alteri, alias nō esset ibi ordo. hoc naturaliter patet. q̃ apes. & grues habēt regē, vt dicit decretū. In cōtrariū facit q̃ no. ff. de reg. iu. l. iterati[a]. vbi nō fit mentio de rectore. Preterea hoc patet in cōstructione vniuersitatis, & in eius destructiōe: nā ante est collegiū quā fit prelatus tēpore & natura. q̃ patet. q̃ collegiū eligit prelatū. ergo antecedit. vt. l. ¶. de iuris. om. in. Ité hoc patet i electiōe: q̃ mortuo prelato nō idco est destructū collegium: ergo de esse collegii non est prelat[a]. hoc tꝫ Bar. i. d. l. lodales. Tu dic q̃ collegiū nō potest esse sine plato, actu vel potētia, vñ si essent mille hoies ꝓgregati, & Papa interdixisset eis electionē rectoris: nō facerent collegium: q̃ caput est de esse corporis. Preterea licet nō sit nisi vnum caput, tū maior pars vniuersitatis est princeps & caput. ita quod nō cadit in intellectu quod aliqua vniuersitas possit

43 omnino esse sine capite. ¶ †Tertio queritur, quare vniuersitas scholarium est licita: Respondeo, q̃ vniuersitates quēq̃ naturalē ordinanē ad virtutē sunt licita, puta ad iustitiā, vl ad prudētiā, sicut est vniuersitas studētiū. ¶ Nā de prudētia patet i verbo illuminat, de iustitia in verbo informatur, vel ad fortitudinem. sicut sunt collegia austere vite ꝓpter Deū, q̃ nō deficiūt sua fortitudine, vt fūt medicātes, vel collegia, que recipiunt tēperātiā & modestiā, seu alias virtutes anneras, sicut sunt collegia fraternitatum, que instruūt tēperantiā honeste vuēdo. vnde omnia ista collegia sunt approbata naturali ratione: q̃ ordinata simpliciter ad bonum cōe vniuersale, vel ipsi[a] capitis, vt no. Inn. extra de excel. prela. c. dilecta. & gl. l. j. ff. q̃ cuiusq̃ vniuer. nomi. hoc autem ex qualitate piorum perpēdi potest. vt. ff. de act. & obli. l. ¶. & ff. ad legē iul. maiest. l. famosi. & ¶. si qs impat. male. l. j. & hoc habet supior iuuestigare, vt. ff.

44 de extraord. cri. l. ij. ¶ †Dicto de scholaribus in singulari. & de vniuersitate in corpore, sequitur de rectore scholarū, & primo ḋro, vtrū rector electus ab vniuersitate scholarū indigeat confirmatione superioris: [f] Respōdeo, aut est sta-

¶ Quero. An vniuersitas scholarū possit facere q̃ doc. approbati debēat regere cathedram. vide. d. ¶. de anc. i repe. c. canonū. de constit. vbi dicit quod nō legit quod doc. approbatus debet regere cathedram, licet debeat esse optimus. l. magistros. C. d. pfes. et me. li. xij. & viij. q. j. c. patet. Andr. Barba.

¶ Iure suo. Per l. in criminali. ¶. de iur. cō. iud.

¶ Oēdi. Not. ibi glo. singularē fm Anto. q̃ eps est maior iudex quā potestas. Andr. Barba.

¶ Priores ciuitatis. Not. q̃ in defectum iudicis appellat ad antianos. fuit dictū Barto. in. d. l. vbi abiunt. sed tamē vide Bal. in. l. ij. ¶. quādo si. vl pri. alleg. text. ad hoc in auf. vt nulli in. ¶. & hoc peruenit. Andr. Barb.

¶ Maior pars. Nota. q̃ si sit maior pars secularū q̃ clericorū, statur secularibus, vide Bart. i. l. lodales. de colleg. illi. ¶ Anno. in. c. ij. de iud. c. cū dilectus. de consue. vide que dixi i. c. ex literis. de cōstit. Joā. de lig. ibi aliter loquitur. Andreas Barb.

¶ Cōfirmatione superioris. An rector indigeat cōfirmatione, vide Abb. & ibi dixi in c. postq̃. de elect. Andr. Barb.

¶ Iuret. Vide Bal. in ti. de pa. cõstã. in ver. vasalli. el. j. ⁊ in. l. prima
torum, hic alle.

b ¶ Rector. Vide Bal. in proe. Digestorum. ad fi. vbi alle g. Barto.
& Adde eũdem Bal. in. l. cũ senatus. in pe. q. ⁊ qõ ibi diri in apo.
ad ipsum. in ver. laic⁹. ff. de reb. du. ⁊ in. l. fi. ver. sed circa hoc dubitat.
ff. de colle. illi. vbi
dicit qõ si fiat laicus rector, clerici nõ tenenꝭ ei iura
rep obedictiam.
⁊ ita diri i apos.
ad Pañ. in, c. ex
rescripto. nu. rij.
in versi. vniuersi-
tas scholariũ. ex-
tra de loca. ⁊ cõ-
du. aduerte tamẽ
q Ang. in all. l. fi. a
de colle. illi. vide-
tur distinguere,
an maior ps scho
larium sint laici:
an clerici. vt pri-
mo casu possit lai
cus esse rector. se
cundo nõ. p quo
satis facit qõ ôt
iste hic. Celsus.

tutũ vel consuetudo q eo ipso qõ est electus,
habeatur pro rectore, ⁊ iuret in manib⁹ consi-
liariorũ eligentium: ⁊ tunc non est necessaria
alia cõfirmatio, nisi essent duo rectores electi
in discordia: nã tũc oportet adiri superiorẽ de
necessitate: qui aut compellat eos ad concor
diã, aut deferat alteri cui placet: vt. ff. de leg. j.
l. huiusmodi. ¶. fi. Aut de hoc nõ est statutum
vel consuetudo: ⁊ tũc debet confirmari a supe
riore: vt. ẽ. de iur. om. iu. l. priuatorũ. in gl. ord.
nunquam tamẽ administrabit prius quam iu-
ret, a licet enim ante recipiat potestatẽ, non tñ
recipiet executiõis potestatẽ: vt no. in auẽ. ius-
iuran. qõ presta. in rubro ⁊ nigro. facit in auẽ.

c ¶ Verbũ trahe-
re. An verbũ tra
here intelligatur
p solã citationez
vide Bal. in auẽ.
statuim⁹. ẽ. ô epl.
ꝛcler. And. Bar.

d ¶ Conclude. Vi
de. c. ex transmis-
sa. de foro compe
tenti. ⁊ que ibi di
ri. And. Barba.

e ¶ Trahere. No.
de verbo tractus
in. c. fi autem. de
rescrip. c. iñ. de eo
qui durit. in vers.
tract. quid de vs.
pulsat⁹. vide ter.
i. c. ad hoc. ⁊. c. di-
lectus in versicu.
trarit. de rescrip.
⁊ ibi diri. ⁊ c. pa-
storalis. ⁊ ibi do.
Abb. de cau. pos.
vbi dirit qõ tra-
ctus dicitur in iu-
dicio, qui vocat
inuit⁹. ⁊ de foro
compe. c. fi diligẽ
ti. c. dilecti. ⁊ cap.
olim. de excep. et
etiã. c. ñ. in verb.
tractari. de libel.
obl. vbi per cita
tos excludit tra-
ctus. An. Barb.

f ¶ Ipso facto.
No. vbi pena im-
ponitur ipso fa-
cto non habet lo-
cũ in priuato. vi-
de. c. olim. in ver. ex re. de excep. And. Barba.

g ¶ De bidello. Adde Bar. in alle ga. ¶. apud Labeonem. versic. sed
si lib. num. ⁊ Alex. in. l. seruiuarios. j. de test. mili. et an gaudeat priui
legijs scholarium. no. iste in proe. ffozũ. ad fi. ⁊ Aler. vbi. ẽ. Celsus.

h ¶ Possunt allegari pro tex. Adde qñ rubrice possunt p tex. alle. No
sti. in summa de fac. ite. vel nõ. Arch. ir. dist. c. quis nesciat. Panor.
in proe. rex pacific⁹. ⁊ ibi diri in apost. ad eũ post alios. nu. ij in ver.
ru ricas. Feli. in. c. ex pte. col. xxv. vers. rubr: ice que sunt in decre. ex
tra de reicri. ⁊ in. c. ij. ver. que sint rubrice. col. xx. eo. titu. ⁊ in rub.

de defensio. cini. ¶. interim. ¶ † Secũdo quero,
b nunquid rector⁹ scholariũ potest esse laicus: et
videtur quod non: quia scholares pro maiori
parte sunt clerici, vt no. gl. in. d. c. j. de loca. iste
ergo darẽt rector minori parti, qõ est incon-
uenies, nec posset causam committere clerico:
cum ipse nõ sit magistrat⁹ vnius cause clerico
rum. vt. ff. de iurisdi. om. iu. Eum qui. licetesñ
clerici committãt iurisdictionem sanguinis,
faciunt per alium quod nõ possunt per se. sed
est ratio: q habent istam iurisdictionẽ in ha-
bitu. Iz non in exercicio. sic. ff. de manumi. l. Is
qui. ¶. si ab ignoto. secus si nec in habitu, nec in
actu: q tunc sunt mere priuati. Breuiter cum
rector debeat esse vniuersalis, ⁊ non minoris
partis rector, dicẽdũ est qõ ex electione eorũ,
quibus simpliciter est data eligẽdi potestas,
nõ videt habere mandatũ ad eligendũ recto-
rem laicũ, quia non potest preesse vniuersita-
ti. vnde ex cõmissione generali non potest fieri
talis elec. q intelligit commissa de idoneo: vt
l. vt gradatim. ¶. ⁊ fi. ff. de munc. ⁊ hon. ¶ Idẽ
dico de clerico prozato non deferente habitũ
⁊ tonsurã, ⁊ multo fortius de bigamo. Idẽ de
hermaphrodito, cũ sit corpore vitiat⁹, non po
test esse clericus, ⁊ sic nõ ob. l. queritur. de statu
homi. sufficit autẽ in rectore q habeat etatẽ
xx. ann. q ca pax est iurisdictiõis, vt. d. l. qdã cõ
sulebãt. ⁊ extra de offi. dele. c. cũ vicesi mũ. ⁊. ff.
de arbi. l. cũ lege. ¶ † Sequit versi. qui vero ad
alium. Et reuoco in dubium, nunquid per so-
lam vocationem in ius incidatur in penam hu
ius auẽ. hec questio hoc querit, vtrũ verbũ tra
here⁶ verificetur ex sola citatione, an requirat
processum ad substãtialia litis. leges qu is gl.
allegat pro maiori parte nõ faciunt ad rhum-
bum, nam quedam puniunt vocantẽ: ⁊ non est
dubiũ quod iste qui citat vocat: vt. ff. de in ius
vocan. l. j. in fi. de pena teme. litl. in fine. Alie le
ges loquunt de agente, vel accusante: ⁊ non
est dubium quod modus significãdi attribu-
tus huic dictioni a iure, est per litis contesta.
vel per actum qui tacite includit litis cõtesta.
vt. l. amplius. ff. rem ratam habe. ⁊. l. qui cũ na
tu. ¶. accusasse. ⁊ in. l. in seruitute. ¶. petisse. ff. de
bo. lib. questio autez nostra loquitur de verbo
trahere. ⁊ glo. dicit quod intelligitur trahere
cum effectu. ita quod iudicium incipiat reddi
in inuitũ. quod est cõtest. lit. vt no. in. l. fi post

ea de pecu. pro hoc. ẽ. de iurisdi. omnium iudi. l. in criminali. sterca
si incurreretur pena, tamẽ habet locum penitẽtia: q ante litis con-
test. potest in iudicio culpa purgari, pter equitatẽ pretoris: vt. ff.
si quis cau. l. ⁊ si post tres. ⁊ ad hoc. l. quãuis. ff. de in ius vocan. post
lit. contesta. dicit glo. quod non habet locum penitentia, qõ tamen
videtur contra. d. ¶. accusasse. ⁊ contra. d. ¶. petisse. sed responderur,
quod ibi loquitur per verba significantia iudicũ perfectionem, quia
sunt verba temporis preteriti perfecti. Sed quando verba nõ signifi-
cant iudicij perfectionem, sed attentationem, sicut est hic. ⁊ in hoc
verbo tentauerit: tunc poꝭ lit. contest. non habet locum penitentia:
quia est ius perfecte quesitum aduersario. facit quod not. institu. de
actio. ¶. Itẽ mista. ⁊ quod no. ẽ. de transactio. l. si quis maior. ⁊ l. vbi
d pactum. ¶ Conclude⁹ ergo quod aut lex punit vocantem: ⁊ sufficit
citatio. quod intellige, nisi citatio sit circunducta a iudice in patro-
no sine venia citato, nam tunc nisi compareat patronus, ita quod de
facto grauetur, cessat pena. ⁊ ista est ratio illius. l. quãuis. de in ius
vocan. aut lex punit agentem, vel accusantem. ⁊ hoc duplicitẽr: aut
respectu attentationis iudicij. ⁊ cõmittit irreuocabiliter per lit. con-
testa. aut respectu effectus iudicij: ⁊ tunc habet locum penitentia
vsque ad sententiam. aut lex punit trahentem aliquem ad iudicie
e ⁊ istud vocabulum interpretatur quod dicitur trahere, et ita quod
non possit penitere, si lis sit contesta. nam ante desistere potest, nisi
esset pena commissa efficaciter ipso facto. quod est quando lex ipsa
pronuntiat. ita quod inter sententiam ⁊ pronuntiationem non est
medium, vt not. in capit. perpetuo. de elect. in sexto. in nouel. ⁊ quod
vbi pena imponitur ipso facto. non habet locum penitẽtia. est ipso
f sing. in cap. ne in agro. ¶. quia vero. in glos. super verbo ipso facto.
47 de statu mona. in clem. ibi, perpetue. ¶ † Predicta faciãt ad vnam
questionem. dicit statutum quod possit peti cassatio post lite mõtis,
nisi petita insinuatione: queritur vtrum debeat esse petita. ita quod
talis lis sit contestata. Bart. in dicta. l. amplius. ff. rem ratam hab.
dat istam doctrinam, quod aut per petitionem petenti acquirit
aut in penam incidit. primo casu intelligitur petitum qualiter cu-
que. de verborum obligationi. l. si decem cã petiero. secundo casu ne
quiritur litis cõtest. vel equipollens. vt dicta. l. amplius. ¶. fi ergo in
questione proposita tractetur de acquiren. ei petẽti: sufficit citatio,
quod non credo verum: quia text. dicit quod nõ petit: sed petere in-
tendit destinatione. ergo nõ principaliter, vnde requirit litis con-
testa. vel quod nõ steterit per actorem. sed per reum lit. cõtest. vt. ff.
si quis cau. l. si eum. in fin. vnde apparet ibi quod aliter debem⁹ dice
re, scilicet quod aut verbum petitiõis, pferatur respectu obligatio-
nis: aut respectu iudicij. primo casu loquitur. l. si decem cum petiero.
48 de verb. obligatio. secũdo casu loquitur. l. amplius. ¶ † Iuridit hic
questio, an docto. habeant ordinariam iurisdictionem. cum non ha
beant territorium: ⁊ dicquod sic: quia territorium est de esse ordi
narie iurisdictionis vniuersalis: vt. ẽ. vbi et apud quem. l. fina. nõ ta
men est de esse ordinarie iurisdictionis certarum personarum. ⁊ de
hoc per Bart. in. l. prima ¶. fin. ff. de opti. lega. de hoc. et glo. ordin.
49 hic. que dicit quod docto. possunt delegare, ergo ordinari⁹. ¶ † In
g cidit q̃stio de bidello⁶, qui male custodit libros, ⁊ dicqõ tenetur,
si est ad custodiam deputatus: alias non. ff. de furtis. l. si quis vrol.
¶. apud. et ibi per Bynum ⁊ Bartolum. ¶ Item de doctore, qui le
git in domo sua. vtrum teneatur de perditione librorum: et dicqõ
non: quia non habet officium custodie, sed lecture. facit. ff. de iur.
50 dotium. l. si ego. ¶. dotis. ¶ † Queritur de famulo plurium scholã
rium, si alijs recedentibus remaneat cum vno: vtrum iste vnus do
rium, si alijs recedentibus remaneat cum vno: vtrum iste vnus do
beat integrum salarium, an pro rata: ⁊ dicqõ pro rata. vt. ff. de im
nu. lega. l. Seio. ¶ medico. per Bar. ⁊ an famulo recedenti ante tem
pus possint auferri vestes, vide per Bartolum. in. l. penul. ff. fol. ma
tri. qui dicit quod sic, ⁊ bene. ¶ Sequitur versicu. hanc autem. ff. fol.
quod extrauagans registrata nõ dicitur extrauagans: q est inco
porata in volumine, vt hic. in versicu. hanc autem ꝛc.

¶ An seruus ex suo facto post manumissionem teneatur. Rubrica.

¶ Dictum est supra in superioribus titulis, quod vnus non tenetur pro alio: verum, quia vnus non tenetur pro seipso, quando fa-
tu mutato censetur alius homo. ideo ponit hic istum titu., et facit
1 glos. ff. de adimen. lega. l. si seruus. in fin. ¶ † Et no. hic. quod quan-
do rubrica incipit per vt, vel ne: rubrica decidit. ⁊ habet vim text. ⁊
est generale quod omnes rubrice legum, vel statutorum conformã-
h est generale quod omnes rubrice legum, vel statutorum conformã-
tes tertui, possunt allegari pro tert. b ita dicit gl. not. ff. si quis testa.
liber esse iuf. fue. in rubrica. sed vbi rubrica incipit per antrunc pone
tur in modum questionis. tert. autem decidit, ⁊ omnis consultatio
refertur ad interrogata: vt. ff. de liber. leg. l. Aureli⁹. ¶. fi cho. ⁊ ideo
in omni consilio, quod reddunt periti, intelligatur clausula secundũ
ea que proponuntur. Bal.

Ru